

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
gospodarstva

NACIONALNI PLAN ZA POTICANJE ULAGANJA

ZA RAZDOBLJE DO 2030.

SAŽETAK

Inozemna izravna ulaganja (FDI) predstavljaju važan izvor financiranja za postizanje održivog razvoja u svim zemljama, uključujući i Republiku Hrvatsku. Pridonose međunarodnoj konkurentnosti, otvaranju novih radnih mjesta, transferu tehnologije i znanja te jačanju lokalnih poduzeća i izvoza.

Želeći stvoriti konkurentno investicijsko okruženje u Republici Hrvatskoj koje će privlačiti, zadržavati i širiti održiva ulaganja te maksimizirati koristi od tih ulaganja kroz transparentan i učinkovit regulatorni okvir, Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o pokretanju postupka izrade Nacionalnog plana za poticanje ulaganja za razdoblje do 2030.

Nacionalni plan strukturirat će javne politike i pripadajuće investicije za promicanje i olakšavanje inozemnih izravnih ulaganja u Republiku Hrvatsku, s naglaskom na:

- stvaranje konkurentnoga investicijskog okruženja kao potpora održivom razvoju
- poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima te
- jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini.

Uspješnom implementacijom Nacionalnog plana očekuje se povećanje volumena i kvalitete inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj te posljedično jačanje otpornosti i ubrzanje održivog razvoja gospodarstva.

SADRŽAJ

POPIS KRATICA.....	1
UVOD	3
Poveznica s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine i drugim relevantnim aktima strateškog planiranja.....	4
Postupak izrade i uključenost dionika u oblikovanje Nacionalnog plana.....	4
SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	7
ANALIZA STANJA	8
Inozemna izravna ulaganja	8
Kretanja inozemnih izravnih ulaganja u svijetu i Europi	9
Kretanja inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj.....	12
Pozitivan učinak inozemnih izravnih ulaganja na gospodarstvo	13
Prioritizacija	15
Održiva ulaganja	15
Ulaganja koje pridonose klimatsko-energetskim ciljevima.....	16
Obnovljivi izvori energije.....	18
Čiste tehnologije.....	19
Energetska učinkovitost i dekarbonizacija industrije.....	20
Ulaganja koja pridonose digitalnoj transformaciji gospodarstva	20
Ulaganja koja pridonose ravnomjernom regionalnom razvoju.....	21
RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI PRIORITETNIH PODRUČJA	22
Unaprijediti investicijsko okruženje.....	22
Poticajna ulagačka klima	25
Razvoj vještina potrebnih na tržištu rada.....	26
Razvoj istraživačko-razvojnog i inovacijskog ekosustava.....	26
Konkurentan sustav poticaja.....	27
Razvoj učinkovitog sustava privlačenja novih ulaganja.....	29
Razvoj učinkovitog mehanizma suradnje na nacionalnoj razini.....	29
Pozicioniranje Republike Hrvatske kao konkurentne ulagačke destinacije	30
Proaktivno privlačenje prioritetnih ulagačkih projekata	30
Diversifikacija ulaganja	30
Osigurati sveobuhvatnu podršku privatnim ulagačkim projektima	34
Podrška	35
Postinvesticijska podrška.....	36
Zagovaranje politika u promociji ulaganja	36
Jačati regionalnu promociju i investicijski potencijal.....	36
Koordinacija	39
Uvjeti ulaganja.....	41
Promocija.....	41

POPIS POSEBNIH CILJEVA I PRIPADAJUĆIH POKAZATELJA ISHODA	43
Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju	43
MJERA 1.1. Unaprjeđenje ulagačke klime za poticanje ulaganja	44
MJERA 1.2. Razvoj vještina potrebnih na tržištu rada za investitore	45
MJERA 1.3. Poticanje ulaganja u istraživačko-razvojne i inovacijske ekosustave	45
MJERA 1.4. Unaprjeđenje sustava poticaja za ulagačke projekte	45
Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima	46
MJERA 2.1. Uspostava mehanizma suradnje javnih tijela u privlačenju ulaganja	47
MJERA 2.2. Promicanje investicijskih prednosti Republike Hrvatske	48
MJERA 2.3. Proaktivno privlačenje prioriternih ulagačkih projekata	48
MJERA 2.4. Diversifikacija ulaganja u cilju jačanja otpornosti cjelokupnog gospodarstva	49
MJERA 2.5. Unaprjeđenje dostupnosti i razine usluge podrške za privatne ulagače	50
MJERA 2.6. Jačanje postinvesticijskih usluga	50
MJERA 2.7. Strateško zagovaranje politika za promicanje ulaganja	50
Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini	51
MJERA 3.1. Jačanje mehanizma koordinacije promocije i podrške investitorima na podnacionalnoj razini	52
MJERA 3.2. Unaprjeđenje usluga i dostupnosti ključnih informacija na lokalnoj razini	53
MJERA 3.3. Promocija konkurentskih prednosti pojedinih regija	53
INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU	54
PRIMJENA NAČELA PARTNERSTVA	56
OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	57
Praćenje i izvješćivanje	57
Vrednovanje	57
POPIS KORIŠTENIH IZVJEŠĆA I DOKUMENATA	58
AKCIJSKI PLAN ZA PROVEDBU NACIONALNOG PLANA ZA POTICANJE ULAGANJA ZA RAZDOBLJE DO 2026.	60

POPIS KRATICA

- AHK – Njemačko-hrvatska industrijska i trgovinska komora
- AmCham – Američka gospodarska komora u Hrvatskoj
- CCIC – Talijansko-hrvatska gospodarska komora
- CRM – sustav za upravljanje odnosima s klijentima
- DESI – indeks gospodarske i društvene digitalizacije
- EIB – Europska investicijska banka
- EIBIS – anketa Europske investicijske banke o ulaganjima
- ESCAP – Ekonomska i socijalna komisija za Aziju i Pacifik
- ETS – Sustav EU-a za trgovanje emisijama
- EU – Europska unija
- FDI – inozemna izravna ulaganja
- GCI – Indeks globalne konkurentnosti
- GHG – staklenički plinovi
- GVC – globalni lanci vrijednosti
- HR – ljudski resursi
- IKT – informacijsko-komunikacijska tehnologija
- IT – informacijska tehnologija
- IMD – Međunarodni institut za razvoj menadžmenta
- IMF – Međunarodni monetarni fond
- JLS – jedinice lokalne samouprave
- JRS – jedinice regionalne samouprave
- JV – zajednička ulaganja
- M&A – spajanja i preuzimanja
- MSP – malo i srednje poduzetništvo
- NECP – Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. - 2030.
- NIR – Izvješće o inventaru stakleničkih plinova na području Republike Hrvatske
- NKD – Nacionalna klasifikacija djelatnosti
- NRS – Nacionalna razvojna strategija
- OECD – Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj
- OIE – obnovljivi izvori energije

OEM – proizvođač originalne opreme
PISA – program međunarodne procjene znanja i vještina učenika
R&D – istraživanje i razvoj
RBC – odgovorno poslovno ponašanje
RRA – regionalna razvojna agencija
SDG – ciljevi održivog razvoja
SIE – Srednja i Istočna Europa
UNCTAD – Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju
WB – Svjetska banka
WIIW – Bečki institut za međunarodne ekonomske studije
WTO – Svjetska trgovinska organizacija

UVOD

U današnjem dinamičnom globalnom okruženju, privlačenje inozemnih izravnih ulaganja (FDI) postaje ključni pokretač održivog rasta i razvoja. Svjesna toga, Vlada Republike Hrvatske donijela je 15. lipnja 2023. Odluku o pokretanju postupka izrade Nacionalnog plana za poticanje ulaganja za razdoblje do 2030. (dalje u tekstu: Odluka Vlade, Nacionalni plan) i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za poticanje ulaganja za razdoblje do 2026. Izrada Nacionalnog plana predviđena je u okviru reforme obuhvaćene Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (NPOO) pod komponentom C1.1.1. R3 Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja.

Nacionalni plan strukturirat će javne politike i pripadajuće investicije za promicanje i olakšavanje inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj, uspostaviti mehanizme koordinacije za nacionalno i regionalno poticanje i olakšavanje ulaganja te utvrditi dodatne mogućnosti za povećanje učinaka inozemnih izravnih ulaganja na otvaranje novih radnih mjesta i ravnomjerniji regionalni razvoj u Republici Hrvatskoj.

Nacionalni plan osigurat će usklađenost i koordinaciju provedba politika u različitim tijelima javne uprave i institucijama koje se bave promicanjem i olakšavanjem inozemnih ulaganja, kako bi se maksimizirali učinci ulaganja na produktivnost i stvaranje radnih mjesta u hrvatskom gospodarstvu i pridonijelo ravnomjernijem regionalnom razvoju. Osim privlačenja više inozemnih izravnih ulaganja uz osiguravanje bolje kvalitete samih ulaganja, izradom i provedbom Nacionalnog plana pridonijet će se jačanju otpornosti i održivosti hrvatskog gospodarstva.

Samo primjenom sveobuhvatnog pristupa može se uspostaviti konkurentno investicijsko okruženje koje je povoljno za privlačenje, zadržavanje i širenje održivih inozemnih izravnih ulaganja te maksimiziranje koristi od ulaganja.

U skladu s odredbama članka 21.a stavka 3. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17 i 151/22, dalje u tekstu: Zakon o sustavu strateškog planiranja), prvi akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana donosi se zajedno s Nacionalnim planom.

U skladu s metodologijom strateškog planiranja propisanom Zakonom o sustavu strateškog planiranja, Nacionalni plan sadržava srednjoročnu viziju razvoja strateškog okvira za poticanje ulaganja, posebne ciljeve koji su usklađeni sa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine (dalje u tekstu: Nacionalna razvojna strategija), srednjoročne prioritete prema kojima se oblikuju mjere za provedbu posebnih ciljeva u razdoblju na koje se odnosi Nacionalni plan te pokazatelje ishoda za svaki posebni cilj, radi mjerenja uspješnosti provedbe Nacionalnog plana. Navedeni elementi čine strateški okvir Nacionalnog plana. Nacionalni plan također opisuje institucionalni okvir provedbe, praćenja i vrednovanja.

Akcijski plan sadržava detaljnu razradu mjera koje se provode radi ostvarenja posebnih ciljeva Nacionalnog plana. Za svaku mjeru utvrđeni su nositelji i rok provedbe, pokazatelji neposrednih rezultata te potrebna financijska sredstva i proračunske pozicije iz kojih se osiguravaju sredstva za provedbu. Navedeni elementi čine provedbeni okvir Nacionalnog plana.

POVEZNICA S NACIONALNOM RAZVOJNOM STRATEGIJOM REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030. GODINE I DRUGIM RELEVANTNIM AKTIMA STRATEŠKOG PLANIRANJA

Nacionalna razvojna strategija pobliže definira razvojne smjerove i provedbu strateških ciljeva i prioriteta područja javnih politika za sektor gospodarstva, a time i ulaganja. Strateški cilj 1. *Konkurentno i inovativno gospodarstvo* unutar razvojnog smjera 1. *Održivo gospodarstvo i društvo* navodi prioriteta područja koja su poslužila kao temelj za definiranje posebnih ciljeva i prioriteta Nacionalnog plana:

- posebni cilj 1. Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju
- posebni cilj 2. Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima
- posebni cilj 3. Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini.

Osim Nacionalne razvojne strategije, posebni ciljevi Nacionalnog plana usklađeni su s Planom za industrijsku tranziciju Sjeverne Hrvatske, Planom za industrijsku tranziciju Panonske Hrvatske i Planom za industrijsku tranziciju Jadranske Hrvatske te sa sljedećim aktima strateškog planiranja:

- Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026.
- Programom Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.
- Integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planom za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine
- Strategijom pametne specijalizacije do 2029.
- Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine
- Strategijom digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine
- Nacionalnim planom za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine
- Nacionalnim planom razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine, te
- Nacionalnim planom razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine.

POSTUPAK IZRADE I UKLJUČENOST DIONIKA U OBLIKOVANJE NACIONALNOG PLANA

Nacionalni plan izrađen je poštujući načela partnerstva i transparentnosti, primjenom različitih mehanizama dijaloga i konzultacija sa zainteresiranim dionicima. Za izradu Nacionalnog plana Odlukom Vlade Republike Hrvatske zaduženo je Ministarstvo gospodarstva, koje je oformilo Stručnu radnu skupinu za izradu Nacionalnog plana 15. rujna 2023.

Stručna radna skupina sačinjena je od 70 predstavnika institucionalnih dionika odgovornih za promociju i poticanje ulaganja, predstavnika tijela državne uprave i drugih državnih tijela i javnih ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te udruženja poslodavaca i gospodarskih udruženja:

- Ured predsjednika Vlade Republike Hrvatske
- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine
- Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
- Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike
- Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
- Ministarstvo kulture i medija

- Ministarstvo turizma i sporta
- Ministarstvo financija
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
- Ministarstvo gospodarstva
- Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske
- Hrvatska banka za obnovu i razvitak
- Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Zagrebačka županija
- Poduzetnički centar Zagrebačke županije
- Krapinsko-zagorska županija
- Poduzetnički centar Krapinsko-zagorske županije
- Sisačko-moslavačka županija
- Javna ustanova Regionalni koordinator Sisačko-moslavačke županije
- Karlovačka županija
- Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije
- Varaždinska županija
- Javna ustanova za regionalni razvoj Varaždinske županije
- Koprivničko-križevačka županija
- Regionalna razvojna agencija Koprivničko-križevačka županija PORA
- Bjelovarsko-bilogorska županija
- Javna ustanova Razvojna agencija Bjelovarsko-bilogorske županije
- Primorsko-goranska županija
- Regionalna razvojna agencija Primorsko-goranske županije
- Ličko-senjska županija
- Javna ustanova Razvojna agencija Ličko-senjske županije LIRA
- Virovitičko-podravska županija
- Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije VIDRA
- Požeško-slavonska županija
- Regionalni koordinator razvoja Požeško-slavonske županije
- Brodsko-posavska županija
- Centar za razvoj Brodsko-posavske županije
- Zadarska županija
- Javna ustanova Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA
- Osječko-baranjska županija
- Javna ustanova Županijska razvojna agencija Osječko-baranjske županije
- Šibensko-kninska županija
- Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije
- Vukovarsko-srijemska županija i Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije
- Splitsko-dalmatinska županija
- Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije
- Istarska županija
- Istarska razvojna agencija IDA d.o.o.
- Dubrovačko-neretvanska županija

- Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA
- Međimurska županija
- Javna ustanova za razvoj Međimurske županije
- Grad Zagreb
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatska udruga poslodavaca
- Hrvatski izvoznici
- Udruženje stranih ulagača u Hrvatskoj.

Proces oblikovanja Nacionalnog plana odvijao se uvažavajući načela partnerstva, slijedeći propisanu metodologiju strateškog planiranja i upravljanja razvojem. Stručna radna skupina usvojila je prijedlog strateškog okvira za Nacionalni plan 26. listopada 2023., a u studenome 2023. započela je s izradom provedbenog okvira vodeći rasprave o potencijalnim mjerama unutar tri tematske podskupine, u skladu s predloženim posebnim ciljevima Nacionalnog plana.

Također, treba istaknuti redovite konzultacije sa sekretarijatom Odbora za investicije OECD-a, čiji su predstavnici izradili analitičku podlogu za izradu Nacionalnog plana, koja je i objavljena kao publikacija pod nazivom *FDI Qualities Review of Croatia: Advancing the Strategic Framework for Investment Promotion and Facilitation*.

SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Nacionalni plan predstavlja ključni srednjoročni akt strateškog planiranja za područje investicija i pozicioniranje Hrvatske kao privlačnog i dinamičnog središta za investicije kroz strukturiranje javnih politika i pripadajućih investicija za promicanje i olakšavanje inozemnih izravnih ulaganja u Republici Hrvatskoj, uspostavu mehanizama koordinacije za nacionalno i regionalno poticanje i olakšavanje ulaganja te utvrđivanje dodatnih mogućnosti za povećanje učinkovitosti inozemnih izravnih ulaganja na otvaranje novih radnih mjesta i ravnomjerniji regionalni razvoj u Republici Hrvatskoj.

Reformske i investicijske mjere koje se planiraju u različitim prioritetnim područjima nastavljaju se na započete reformske procese te su usmjerene na prioritetna područja javnih politika. Srednjoročna vizija razvoja glasi:

„Do 2030., Republika Hrvatska će se istaknuti kao poželjna investicijska destinacija s konkurentnim investicijskim okruženjem koje će privlačiti održiva ulaganja visoke dodane vrijednosti temeljena na znanju i inovacijama.

To će dovesti do dinamičnog i izvozno orijentiranog gospodarstva, otvaranja novih radnih mjesta i poboljšanja životnog standarda za sve građane.”

Srednjoročna vizija razvoja usklađena je s Nacionalnom razvojnom strategijom, kojom se naglašava da je „Hrvatska u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve”. S tim u vezi, razvojni smjer 1. *Održivo gospodarstvo i društvo* ističe da će Hrvatska „svoj gospodarski rast i razvoj temeljiti na povećanju produktivnosti u javnom i privatnom sektoru, stvaranju i primjeni znanja te poticanju ulaganja, inovacija i novih tehnologija radi ostvarivanja tehnološki dinamičnog i izvozno orijentiranog gospodarstva”.

ANALIZA STANJA

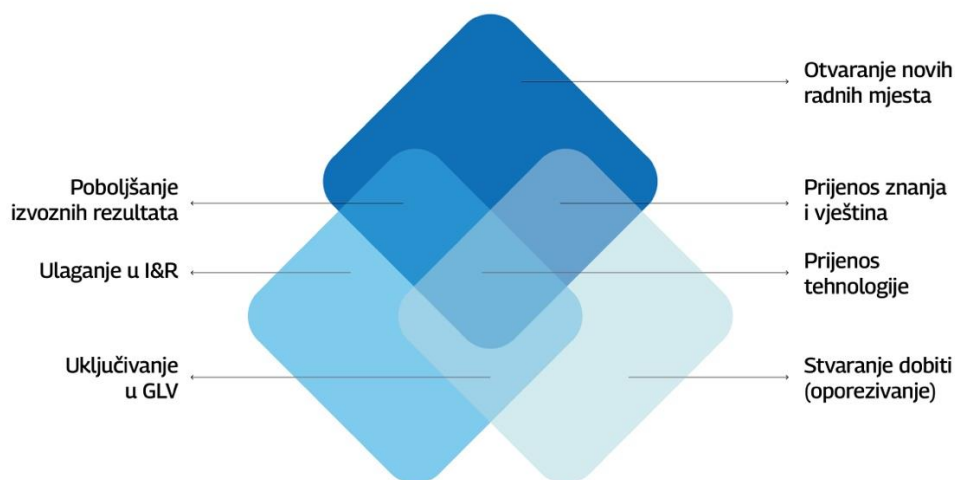
INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA

Inozemna izravna ulaganja (FDI) podrazumijevaju ulaganja kada rezident jedne zemlje (nerezident) stekne kontrolu ili znatan stupanj utjecaja (trajni interes) nad određenim gospodarskim subjektom druge zemlje (rezidentom). Prema definiciji Hrvatske narodne banke, inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja (kojima strani vlasnik stječe najmanje 10 % udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva), zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata.

Inozemna izravna ulaganja manifestiraju se u raznim oblicima, od osnivanja novih ekonomskih jedinica (*greenfield* ulaganja) na netaknutim lokacijama do ulaganja u postojeća poduzeća (*brownfield* ulaganja) u cilju modernizacije ili proširenja poslovanja. Također uključuju spajanja i preuzimanja (M&A), zajednička ulaganja (JV) u nova poduzeća s domaćim partnerima te nove oblike ulaganja poput franšize, licenciranja i *outsourcinga*.

Inozemna izravna ulaganja, zajedno s javnim i ostalim privatnim ulaganjima, predstavljaju važan izvor financiranja za postizanje održivog razvoja zemlje domaćina. Mogu imati znatan pozitivan utjecaj na povećanje zaposlenosti, izvoza i poreznih prihoda te na rast produktivnosti i konkurentnosti domaćih poduzeća kroz prelijevanje tehnoloških i organizacijskih znanja stranih poduzeća.

GRAF 1. NAJZNAČAJNIJI POZITIVNI UČINCI INOZEMNIH IZRAVNIH ULAGANJA

Naravno, ciljevi stranih ulagača i vlade ne moraju se uvijek poklapati: vlade nastoje potaknuti razvoj i rast, dok multinacionalna poduzeća imaju za cilj povećati svoju konkurentnost i profitabilnost. Iz tog je razloga proaktivna politika poticanja kvalitetnih ulaganja opravdana na temelju potrebe za rješavanjem dvaju oblika tržišnog neuspjeha: prvi proizlazi iz asimetrije informacija i koordinacije koja može rezultirati nedovoljnim priljevom inozemnih izravnih ulaganja, dok drugi proizlazi iz razlika između privatnih interesa multinacionalnih poduzeća i društvenih ciljeva zemlje domaćina. Stoga je iznimno važno usvajanje strateških dokumenata koji će sadržavati smjernice za promicanje i olakšavanje kvalitetnih privatnih ulaganja koja pridonose razvoju lokalnog gospodarstva i poboljšanju životnog standarda građana.

KRETANJA INOZEMNIH IZRAVNIH ULAGANJA U SVIJETU I EUROPI

Prema podacima UNCTAD-a, globalni tokovi inozemnih izravnih ulaganja 2023. pali su za 2 % u odnosu na 2022. Taj pad iznosi više od 10 % ako se izuzme utjecaj jakih oscilacija u financijskim tokovima nekoliko tranzitnih europskih gospodarstava. Ako gledamo neto priljeve u Europu, s – 106 milijardi USD 2022. došli su na 16 milijardi USD 2023.

**TABLICA 1. TOKOVI INOZEMNIH IZRAVNIH ULAGANJA
PO REGIJAMA 2023. NASPRAM 2022. (UNCTAD 2024)**

	FDI (milijarde USD)	Stope rasta (%)			
		FDI	<i>Greenfield</i> projekti	Međunarodni ugovori o projektnom financiranju	Spajanja i preuzimanja
Svijet	1332	–2	2	–23	–46
Razvijene ekonomije	464	+9	–6	–21	–50
Europa	16	..	–8	–25	..
EU	–10	–19	..
Sjeverna Amerika	361	–5	0	–6	..
Druge razvijene ekonomije	–5	–30	..
Ekonomije u razvoju	867	–7	+15	–26	–29
Afrika	53	–3	+7	–26	..
Latinska Amerika i Karibi	193	–1	–4	–30	..
Azija	621	–8	+22	–25	..
Oceanija	+63	+50	..

Sjedinjene Američke Države ostale su najveći primatelj inozemnih izravnih ulaganja, s gotovo četvrtinom ukupnoga globalnog iznosa, dok je daljnjih 21 % otišlo u Kinu i Hong Kong. Sjedinjene Američke Države bile su glavna destinacija i za *greenfield* projekte i za međunarodno financiranje projekata. Kada govorimo o zemljama porijekla najvećih investitora, to su prošle godine bili Sjedinjene Američke Države i Japan, dok su inozemna izravna ulaganja iz europskih zemalja pala za 11 % (izuzevši pet tranzitnih zemalja).

Kada govorimo o strukturi ulaganja, *greenfield* ulaganja bilježe rast i u broju i u vrijednosti, prvenstveno zbog ulaganja u industriju. S druge strane, pali su broj i vrijednost međunarodnog financiranja projekata i spajanja i preuzimanja.

Kada govorimo o djelatnostima, u razvijenim je gospodarstvima nakon perioda vrlo visokih ulaganja znatno smanjenje broja *greenfield* projekata u IKT sektoru. S druge strane, povećao se broj projekata u većini drugih sektora, posebno u sektoru opskrbe energijom i plinom, koji je porastao za više od

polovice. Pet od deset vodećih projekata odnosi se na proizvodnju poluvodiča i elektronike, što odražava napore da se diversificiraju i smanje rizici u dobavnim lancima i potakne domaća proizvodnja. U međunarodnom financiranju 80 % pada vrijednosti može se pripisati samo trima sektorima: industrijskim nekretninama, elektroprivredi i telekomunikacijama. S druge strane, ulaganja u obnovljive izvore energije zabilježila su mali rast u vrijednosti od 2 %.

TABLICA 2. NAJAVLJENI PROJEKTI PO DJELATNOSTIMA 2021. – 2023. (UNCTAD 2024)

Sektor	Broj		Stopa rasta broja 2022. – 2023. (%)	Stopa rasta vrijednosti 2022. – 2023. (%)
	2022.	2023.		
SPAJANJA I PREUZIMANJA (M&A)				
Ukupno	7763	6717	-13	-46
Primarni	389	505	30	-71
Proizvodnja	1406	1431	2	-1
Usluge	5968	4781	-20	-54
Top 10 prema vrijednosti				
IKT	1799	1432	-20	-60
Ekstraktivni sektor	216	400	85	-73
Kemijska industrija	147	132	-10	108
Farmacija	169	129	-24	-12
Automobilska industrija	59	62	5	273
Profesionalne usluge	730	594	-19	25
Komunalne usluge	279	229	-18	-5
Trgovina	592	523	-12	-35
Proizvodnja prehrambenih i duhanskih proizvoda i pića	157	156	-1	-41
Financijske i osiguravajuće usluge	602	539	-10	-87
MEĐUNARODNO PROJEKTNO FINANCIRANJE				
Ukupno	2858	2196	-23	-26
Top 10 prema vrijednosti				

Obnovljivi izvori energije	1454	1177	-19	-12
Industrijske nekretnine	308	231	-25	-45
Elektroprivreda	193	149	-23	-41
Stambene/poslovne nekretnine	228	129	-43	-36
Telekomunikacije	140	111	-21	-31
Nafta i plin	114	103	-10	-22
Prometna infrastruktura	111	81	-27	-36
Petrokemija	83	77	-7	-15
Rudarstvo	88	51	-42	11
Opskrba vodom i odvodnja	35	27	-23	-37

GREENFIELD

Ukupno	18 061	18 442	2	5
Primarni	128	149	16	-39
Proizvodnja	6142	7521	22	26
Usluge	11 791	10 772	-9	-2

Top 10 prema vrijednosti

Opskrba energijom i plinom	586	879	50	-4
Proizvodnja elektroničke i električne opreme	1200	1408	17	-15
IKT	5131	3339	-35	-14
Automobilska industrija	729	977	34	50
Građevinarstvo	218	358	64	4
Proizvodnja osnovnih metala i metalnih proizvoda	241	336	39	42
Prijevoz i skladištenje	997	1306	31	20
Ekstraktivni sektor	97	117	21	-40
Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	41	78	90	216
Kemijska industrija	488	590	21	111

Gledajući investicijske trendove 100 najvećih multinacionalnih poduzeća, vidljiv je pad od oko 10 % u broju *greenfield* projekata objavljenih u proteklih pet godina (2019. – 2023.) u odnosu na prethodnih pet godina (2014. – 2018.). Također, u njihovoj regionalnoj distribuciji vidljive su znatne promjene koje odražavaju trend regionalizacije i relokacije u bliže zemlje. Kad je riječ o položaju ulaganja u globalnim lancima vrijednosti, u posljednjih 10 godina dvije trećine *greenfield* projekata 100 vodećih multinacionalnih poduzeća odnosilo se na osnivanje podružnica za pružanje usluga. Čak i unutar

proizvodnih sektora koji se često smatraju strateškima, poput automobilske i farmaceutske industrije, više od polovice *greenfield* projekata usmjereno je na osnivanje ureda za prodaju i marketing, centara za podršku i tehničke usluge ili drugih profesionalnih usluga.

U nedavnoj analizi glavnih trendova u tokovima inozemnih izravnih ulaganja UNCTAD je detektirao tehnološki razvoj, najvidljiviji u industrijama visoke tehnologije; održivost, očitu u intenzivnoj investicijskoj aktivnosti u ekološkim tehnologijama i kritičnim mineralima; potrebu za otpornošću dobavnih lanaca, što utječe na većinu glavnih industrija u globalnim lancima vrijednosti; te geopolitičke i trgovinske tenzije, vidljive u svim strateškim sektorima, kao glavne pokretače strukturnih promjena u obrascima inozemnih izravnih ulaganja. Također, vidljiv je globalni pomak prema modelima ulaganja s većim fokusom na usluge i manje intenzivnim ulaganjem u imovinu.

KRETANJA INOZEMNIH IZRAVNIH ULAGANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

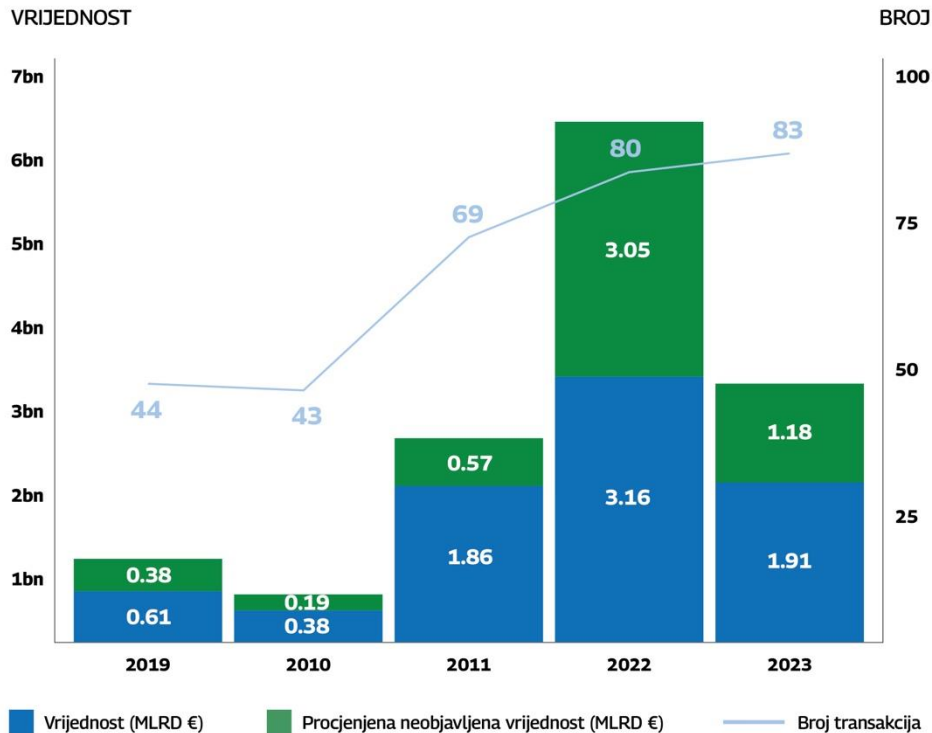
Prema podacima Hrvatske narodne banke, 2023. inozemna izravna ulaganja u Republici Hrvatskoj iznosila su 3088,3 milijuna EUR, od čega su 1474,5 milijuna EUR bila vlasnička ulaganja, a 2252,5 milijuna EUR zadržana dobit. Djelatnosti koje su zabilježile najveći priljev bile su proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka, IKT, financijske i upravljačke djelatnosti te trgovina na veliko i malo. Najviše investicija došlo je iz Nizozemske, Austrije, Njemačke, Luksemburga i Malte.

Prema podacima koje navodi fDi Intelligence, Hrvatska je u odnosu na 2022. u 2023. zabilježila rast od 62 % prema broju *greenfield* investicijskih projekata odnosno 16 % prema broju kapitalnih izdataka i 44 % prema broju radnih mjesta te je zauzela 52. mjesto na ljestvici 100 najbrže rastućih regija za inozemna izravna ulaganja.

U zadnjih pet godina najviše *greenfield* ulaganja bilo je u sektoru proizvodnje (ugljen, nafta i plin, metalna industrija te elektroničke komponente), građevinarstva (nekretnine), prijevoza i skladištenja, energetike i poslovnih usluga.

Prema izvješću *Emerging Europe M&A Report 2023/2024*, u Hrvatskoj je 2023. bilo 83 spajanja i preuzimanja, ukupne vrijednosti 1,91 milijardi EUR.

Prema vrijednosti i obujmu

Tri najaktivnija sektora, kada je riječ o spajanjima i preuzimanjima u Hrvatskoj, bila su prehrambena industrija (660 milijuna EUR), IKT (560 milijuna EUR) te nekretnine i građevinarstvo (510 milijuna EUR).

**POZITIVAN UČINAK INOZEMNIH
IZRAVNIH ULAGANJA NA GOSPODARSTVO**

Osim što osiguravaju izvor financiranja, inozemna izravna ulaganja mogu podržati održivi razvoj u zemlji domaćinu pridonoseći diversifikaciji i dekarbonizaciji gospodarstva, podržavajući kružno gospodarstvo, prijenos tehnologija i znanja, razvoj baze vještina zemlje domaćina te povećanje produktivnosti i uspostavljanje veza s lokalnim poduzetnicima koje im pomažu u pristupu novim tržištima i integraciji u globalne lance vrijednosti.

Prema analizi OECD-a, dok poduzeća u stranom vlasništvu predstavljaju samo 5 % aktivnih gospodarskih subjekata u Hrvatskoj, gotovo su dvostruko produktivnija od domaćih poduzeća i pridonose s oko 30 % ukupne dodane vrijednosti, 45 % izvoza i 60 % privatnih izdataka za istraživanje i razvoj (R&D).

TABLICA 3. DOPRINOS PODUZEĆA U DOMAĆEM I STRANOM VLASNIŠTVU 2021. (OECD 2023)

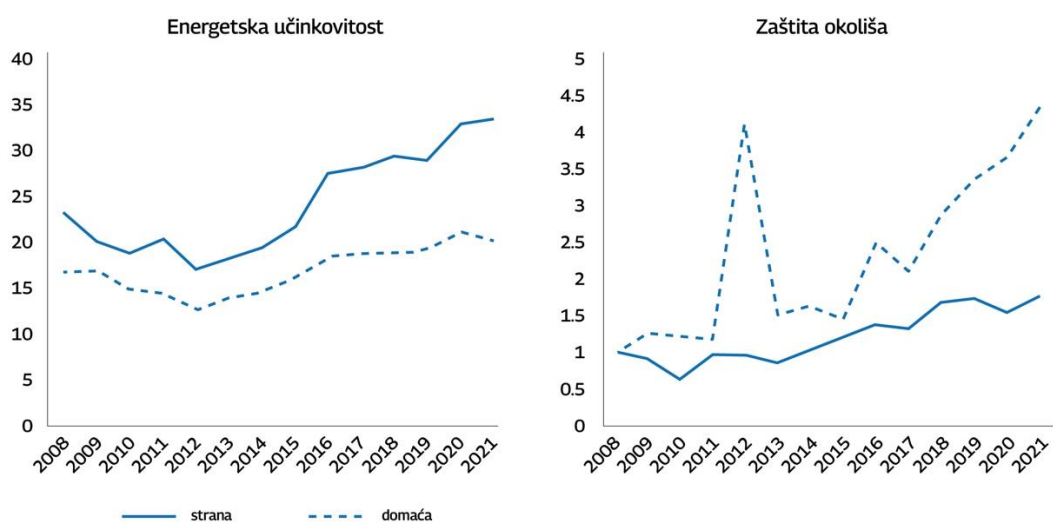
Pokazatelj	Udio poduzeća u domaćem vlasništvu (%)	Udio poduzeća u stranom vlasništvu (%)
Aktivni gospodarski subjekti	95	5
Dodana vrijednost	72	28
Izvoz	55	45
Prodaja na domaćem tržištu	72	28
Ulaganja u istraživanje i razvoj	38	62

* Poduzeće u stranom vlasništvu jest poduzeće gdje je udio stranog vlasništva veći od 10 %.

Osim pozitivnih učinaka na produktivnost, inovacije i izvoz, inozemna izravna ulaganja ključna su i za otvaranje radnih mjesta. Strani investitori zapošljavaju 20 % svih registriranih zaposlenika i imaju u prosjeku veći udio zaposlenih žena u odnosu na domaća poduzeća.

Također, inozemna izravna ulaganja u energetski sektor sve su koncentriranija u obnovljivim izvorima energije, a strani poduzetnici stalno poboljšavaju svoju energetsku učinkovitost. Međutim, u usporedbi s domaćim konkurentima, strani poduzetnici zaostaju u troškovima zaštite okoliša i samo su neznatno povećali troškove u svrhu zaštite okoliša tijekom proteklog desetljeća.

GRAF 3. ULAGANJA U ENERGETSKU UČINKOVITOST I ZAŠTITU OKOLIŠA DOMAĆIH I STRANIH PODUZEĆA U RH 2008. – 2021. (OECD 2023.)

* Energetska učinkovitost mjerena je kao dodana vrijednost u odnosu na troškove energije na razini poduzeća.

PRIORITIZACIJA

Poticanje ulaganja obuhvaća sve politike i mjere kojima se ulagačima olakšava uspostavljanje i širenje ulaganja, kao i obavljanje svakodnevnog poslovanja u zemljama domaćinima. Uključuje pružanje relevantnih informacija i pomoći potencijalnim ulagačima u fazi donošenja odluka i tijekom cijelog procesa ulaganja, uključujući usporednu analizu lokacije, dubinsku analizu, snalaženje u državnim propisima i postupcima, pokretanju poslovanja te bavljenju tekućim poslovnim izazovima.

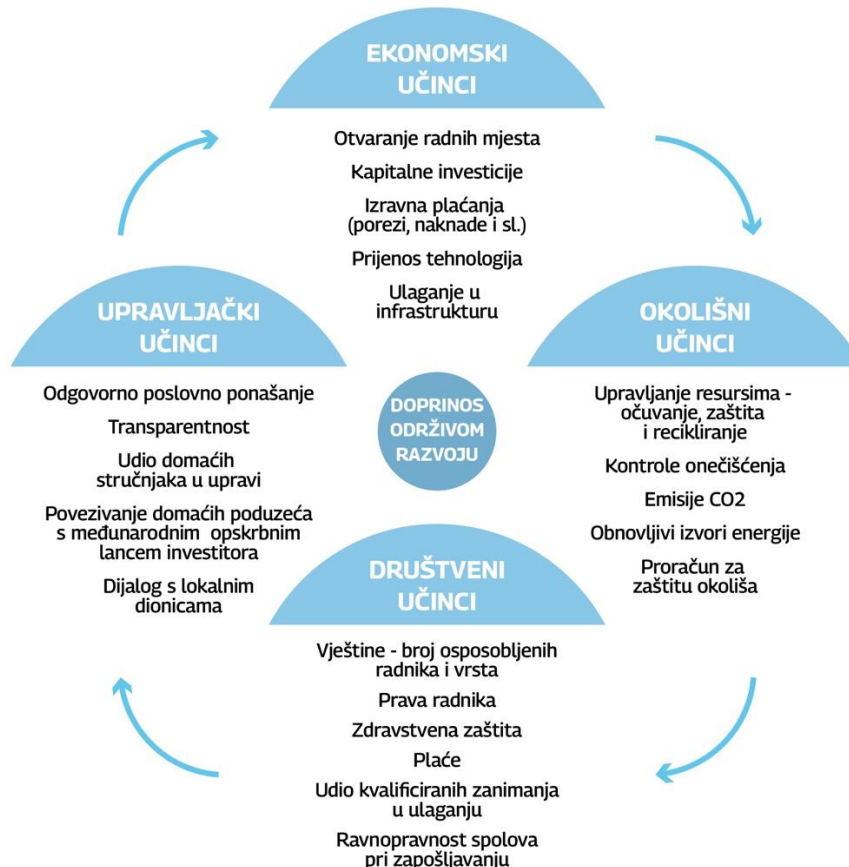
Ključno je da se naponi za poticanje i olakšavanje ulaganja fokusiraju na ulaganja s najvećim potencijalnim doprinosom održivom razvoju.

Održiva ulaganja

Održiva ulaganja jesu ona ulaganja koja pridonose održivom gospodarskom rastu, društveno su uključiva i ekološki održiva, odnosno ona ulaganja koja se temelje na niskoj emisiji ugljika i otporna su na klimatske promjene, slijede odgovorno poslovno ponašanje i pridonose održivom razvoju.

Poseban fokus ovih ulaganja sve se više stavlja na kružno gospodarstvo, čiji je cilj očuvanje resursa, smanjenje otpada i poticanje ponovne uporabe proizvoda i materijala. Ulaganjem u kružne modele poslovanja, poput reciklaže, razvoja proizvoda s duljim životnim ciklusom te inovativnih tehnologija koje podržavaju cirkularne procese, ostvaruju se značajne ekonomske, društvene i ekološke koristi.

**GRAF 4. POKAZATELJI ODRŽIVIH ULAGANJA
(ESCAP 2022)**

Održiva ulaganja pomažu zemljama i u postizanju ciljeva održivog razvoja (SDG), a posebno u poticanju dekarbonizacije (ciljevi 7, 9 i 13), povećanju inovacija i produktivnosti (ciljevi 8 i 9), održivoj potrošnji i proizvodnji (ciljevi 12 i 13), stvaranju kvalitetnih radnih mjesta i razvoju vještina (ciljevi 4 i 8) te promicanju rodne ravnopravnosti (ciljevi 5 i 8).

Hrvatska se trenutačno nalazi na 8. mjestu od 166 zemalja na indeksu Izvještaja o održivom razvoju koji mjeri ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. I dok je zabilježen napredak u većini ciljeva, potrebni su daljnji znatni naponi za postizanje ciljeva 12 (održiva potrošnja i proizvodnja) i 13 (zaštita klime).

Poticanjem održivih ulaganja pridonijet će se:

- uključivom rastu i održivom razvoju kroz povećanje lokalnih proizvodnih kapaciteta, jačanje socijalne otpornosti i solidarnosti, uključujući smanjenje nejednakosti i poboljšanje ekološke učinkovitosti
- stvaranju sinergije sa širim ciljevima gospodarskog razvoja
- poticanju odgovornoga poslovnog ponašanja investitora te
- [prijelazu na kružno gospodarstvo](#).

Ulaganja koje pridonose klimatsko-energetskim ciljevima

Klimatski propis Europske unije zakonski obvezuje Europsku uniju i sve članice, pa tako i Republiku Hrvatsku, na postizanje klimatske neutralnosti do 2050. te dekarbonizaciju energetskog sustava ključnu za postizanje ciljeva u području klime za 2030. i 2050.

U svojem Integriranom nacionalnom energetskom i klimatskom planu za razdoblje od 2021. do 2030. godine (NECP) Republika Hrvatska kao najvažnije ciljeve za 2030. utvrdila je:

Indikator	Cilj
Smanjenje emisije stakleničkih plinova za ETS sektor, u odnosu na 2005.	-62 %
Smanjenje emisije stakleničkih plinova za sektore izvan ETS-a, u odnosu na 2005.	-16,7 %
Udio OIE-a u bruto neposrednoj potrošnji energije	42,5 %
Udio OIE-a u neposrednoj potrošnji energije u prometu	24,6 %
Potrošnja primarne energije (ukupna potrošnja energije bez neenergetske potrošnje)	336,9 PJ (8,05 Mtoe)
Neposredna potrošnja energije	246,2 PJ (5,88 Mtoe)

Procjena ukupnih potrebnih ulaganja u energetski sektor za razdoblje od 2024. do 2030. iznosi 36 507 milijuna EUR, a za razdoblje od 2031. do 2050. iznosi 78 479 milijuna EUR. Procjena potrebnih ulaganja u neenergetski sektor za razdoblje od 2024. do 2030. iznosi 752 milijuna EUR, a za razdoblje od 2031. do 2050. iznosi 574 milijuna EUR. S obzirom na to da javni izvori financiranja neće biti dostatni, potrebno je mobilizirati privatna ulaganja u poslove koji pridonose klimatsko-energetskim ciljevima i prijelazu na kružno gospodarstvo.

Inozemna izravna ulaganja koja pridonose klimatskoj neutralnosti, odnosno zelena ulaganja, mogu se podijeliti na ulaganja u sektoru proizvodnje ekoloških dobara i usluga te ulaganja u procese ublažavanja štete za okoliš, tj. primjenu čistih i/ili energetski učinkovitijih tehnologija, kao što su tehnologije s niskim emisijama te proizvodi kružnog gospodarstva.

Ulaganja koje pridonose klimatskoj neutralnosti mogu se odvijati u svim sektorima, a uključuju investicijske projekte:

- koji su po prirodi nulti ili niskougljični
- kojima je cilj smanjiti ugljični otisak gospodarske aktivnosti
- koji podržavaju smanjenje emisija stakleničkih plinova (GHG) kroz inovacije i tehnologije za smanjenje emisija
- koji podupiru kružnosti proizvoda duž cijelog životnog ciklusa, uključujući njihovo dizajniranje
- koji podržavaju smanjenje potrošnje energije
- koji su dizajnirani za poboljšanje otpornosti infrastrukture na učinke klimatskih promjena.

Prema inventaru emisija stakleničkih plinova za Hrvatsku (NIR, 2023), izuzimajući korištenje i prenamjenu zemljišta, najveći doprinos emisiji stakleničkih plinova imao je energetski sektor (66,6 %), zatim industrijski procesi i uporaba proizvoda (14,7 %), poljoprivreda (11,0 %) te gospodarenje otpadom (7,7 %).

Uzimajući u obzir najveće emitere po udjelu emisija CO₂, Hrvatska je detektirala mjere za postizanje navedenih ciljeva u pojedinim sektorima, na temelju kojih se potencijal za privatna ulaganja posebno nalazi:

- u izgradnji novih kapaciteta obnovljivih izvora energije uz razvoj decentralizirane i centralizirane pohrane električne energije i širenje naprednih mreža i pametnih sustava
- u razvoju autonomnih vozila, alternativnih goriva te IKT rješenja za optimiranje prometnih sustava i integriranje s elektroenergetskim sustavom
- u niskougljičnoj proizvodnji te
- u inovativnim integriranim projektima poljoprivrede, energetike i proizvodnje hrane te razvoju informatičkih tehnologija koje se primjenjuju u preciznoj poljoprivredi i istraživanjima povezanim s njihovom primjenom u praksi.

Privlačenje međunarodnih privatnih ulaganja kako bi se odgovorilo na specifične potrebe povezane s prilagodbom klimatskim promjenama ključno je za uklanjanje nedostataka u financiranju u tim sektorima. Prema procjenama UNCTAD-a, potencijal za privatna ulaganja za klimatsko-energetsku tranziciju posebno je velik u pojedinim područjima.

TABLICA 4. VAŽNOST MEĐUNARODNIH INVESTITORA ZA ENERGETSKU TRANZICIJU PO PODRUČJIMA (UNCTAD 2023)

Investicija	Objašnjenje	Važnost stranih ulagača
Obnovljivi izvori energije		
Proizvodnja električne energije	Energija vjetra (na kopnu i moru), solarna fotonaponska, koncentrirana solarna energija, hidroenergija, biomasa, geotermalna energija i energija oceana (plime i oseke)	●

Mreže i kapaciteti za pohranu	Proširenje i modernizacija mrežne infrastrukture i prijenosnih vodova koji omogućuju trgovanje energijom među državama	●
Ostale čiste tehnologije i tehnologije s niskim emisijama		
Nuklearna energija	Može služiti kao nadopuna obnovljivim izvorima u smanjenju emisija uz doprinos elektroenergetskoj sigurnosti, kao izvor energije koji se može upotrebljavati prema potrebi	●
Vodik	Čisti vodik zajedno sa sintetičkim gorivima (zeleni amonijak i metanol) i sirovine na bazi čistog vodika; čisti vodik može biti zelen (proizveden s pomoću obnovljivih izvora) ili plav (upotreba fosilnih goriva u kombinaciji s hvatanjem i skladištenjem ugljika)	●
Goriva s niskim emisijama	Goriva s niskim emisijama koja nisu proizvedena iz vodika: bioplinoi, biomasa, sintetički metan, tekuća biogoriva i sintetička tekuća ugljikovodična goriva	●
Dobavni lanac obnovljivih izvora energije		
Istraživanje i razvoj	Ulaganja u istraživanje i razvoj u energetici (nova goriva, nove tehnologije, novi materijali)	●
Komponente	Fotonaponski paneli, turbine, baterije	●
Kritični minerali	Bakar, nikal, litij, kobalt i rijetki zemni elementi za instalacije obnovljivih izvora energije i rješenja za pohranu	●
Energetska učinkovitost, elektrifikacija i obnovljivi izvori za krajnje korisnike	Mjere za smanjenje potražnje i povećanje energetske učinkovitosti za krajnje korisnike	
Zgrade	Renoviranje i opremanje zgrada, izravna upotreba čiste energije za grijanje i kuhanje (npr. toplinske crpke)	●
Industrija	Ulaganje u inicijative za dekarbonizaciju industrijskih procesa u povećanje energetske učinkovitosti	●
Promet	Izravna upotreba čiste energije u prometu (električna vozila, zrakoplovi i dostava), uključujući infrastrukturu za punjenje, čisti masovni prijevoz i alternativne oblike prijevoza	●
Hvatanje i skladištenje ugljika	Ugljik uhvaćen i pohranjen iz točkastih izvora i drugih emitivnih procesa	●
Postupno ukidanje fosilnih goriva	Postupna energetska tranzicija gospodarstva, restrukturiranje naftnih kompanija, s konačnim ciljem otpisa	●

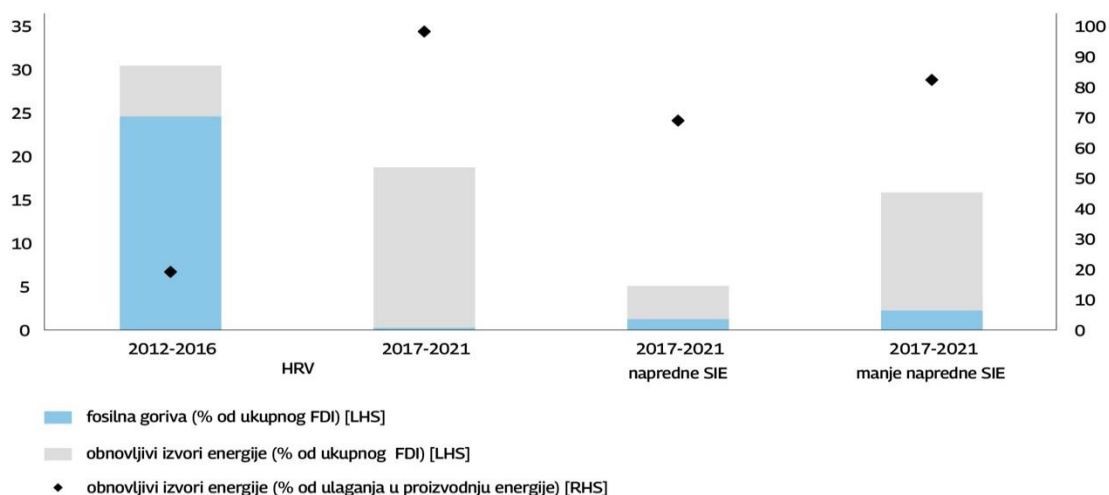
Napomena: procjene se temelje na udjelu stranih ulaganja u ukupnim ulaganjima i udjelu ulaganja koja zahtijevaju podršku javnog sektora.

Obnovljivi izvori energije

Inozemna izravna ulaganja mogu imati ključnu ulogu u financiranju ulaganja u obnovljive izvore energije. U Hrvatskoj je udio obnovljivih izvora energije u ukupnim *greenfield* ulaganjima od 2012. do 2016. bio 6 %, dok je u razdoblju od 2017. do 2021. porastao na 18 %, kada su gotovo sva *greenfield* ulaganja u hrvatskom energetske sektoru (98 %) bila usmjerena na obnovljive izvore energije.

Suprotno tome, udio fosilnih goriva u ukupnim *greenfield* ulaganjima u Hrvatsku smanjio se s 25 % na 0,3 % u istom razdoblju.

**GRAF 5. GREENFIELD ULAGANJA U OBNOVLJIVE IZVORE I FOSILNA GORIVA
2012. – 2016. I 2017. – 2021. (OECD 2023)**

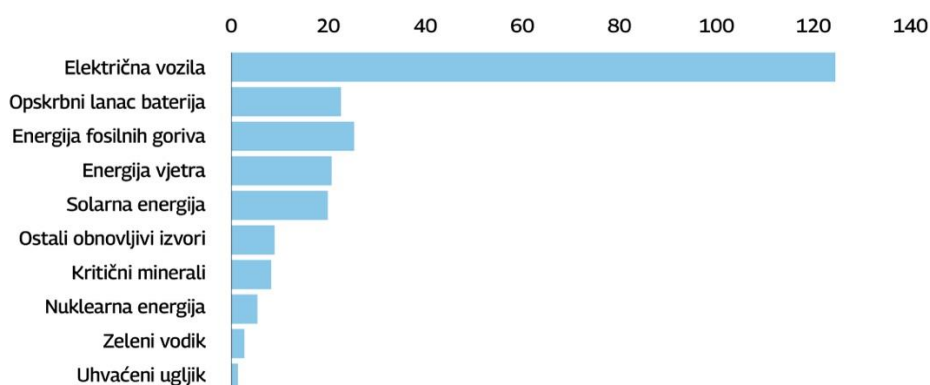

NAPOMENA: Grafikon prikazuje udio fosilnih goriva (ugljen, nafta i plin) i obnovljivih izvora energije u svim otvorenim i najavljenim *Greenfield* FDI projektima

Čiste tehnologije

Globalni i regionalni opskrbeni lanci tehnologija za proizvodnju čiste energije (kao što su postrojenja za vjetar i solarnu energiju) još se uvijek oblikuju kroz međunarodna ulaganja u razne uzlazne aktivnosti poput istraživanja i razvoja, kritičnih minerala, prerađivačke industrije i proizvodnje komponenti. Dok velik dio istraživanja i razvoja kod tehnologija potrebnih za energetska tranziciju ima javnu potporu, a većina je ulaganja domaća, to ne vrijedi za projekte istraživanja i razvoja kod električnih vozila i opskrbenih lanaca baterija, gdje su privatni ulagači dominantni.

**GRAF 6. BROJ NAJAVLJENIH GREENFIELD PROJEKATA
U ISTRAŽIVANJU I RAZVOJU 2016. – 2022. (UNCTAD 2023)**

Povećana dostupnost električnih vozila zahtijeva i veća ulaganja u infrastrukturu za punjenje električne energije. No trenutno većinu ovih projekata provode domaći investitori, a broj evidentiranih međunarodnih projekata čini tek jednu petinu ukupnog broja.

Kako opskrbni lanci postupno postaju raznolikiji, rastu i prilike za privlačenje ulaganja u tehnologije za proizvodnju čiste energije, kao što su solarne ćelije i moduli, polisilicij, ingoti i pločice te vjetroturbine, tornjevi, lopatice i gondole.

Energetska učinkovitost i dekarbonizacija industrije

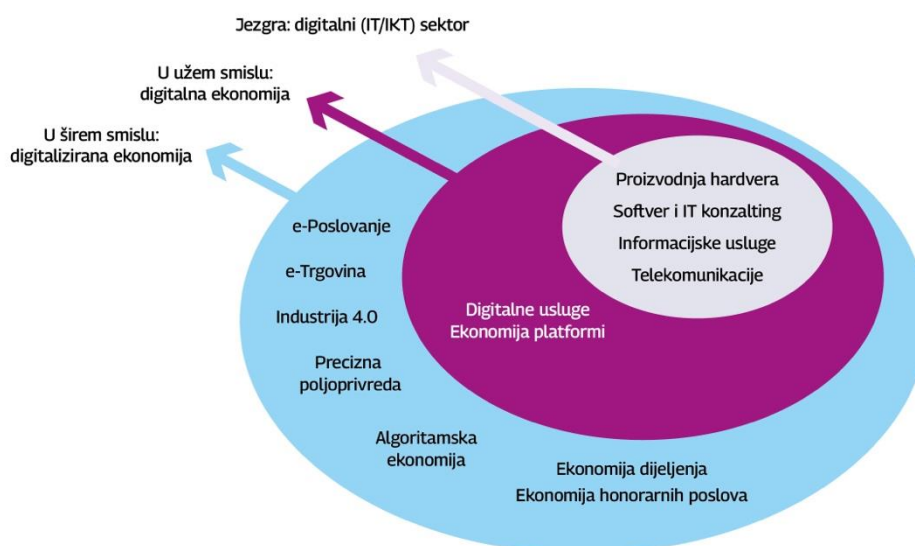
Industrijski sektor drugi je po veličini izvor emisija CO₂ na globalnoj razini, s emisijama od oko 8,4 Gt CO₂ u 2020. Ostvarenje cilja neto nula emisija do 2050. zahtijeva smanjenje globalnih emisija CO₂ iz teške industrije za 95 %, oslanjajući se na implementaciju novih tehnologija. Iz tog razloga potrebno je, uz promicanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i prateće tehnologije, poticati i ulaganja u postizanje energetske učinkovitosti i dekarbonizaciju industrije kroz, između ostalog, zamjenu starih sredstava ili strojeva ili postavljanje novih proizvodnih procesa.

Kroz prioritizaciju i poticanje inozemnih izravnih ulaganja koja pridonose klimatsko-energetskim ciljevima za 2030. i klimatskoj neutralnosti 2050. pridonijet će se ciljevima održivoga gospodarskog razvoja (SDG 7 i 13) i zelene tranzicije.

Ulaganja koja pridonose digitalnoj transformaciji gospodarstva

Digitalna ekonomija postaje sve važniji dio globalne ekonomije. Prema UNCTAD-u, digitalna ekonomija može se podijeliti u tri različita sloja: u središtu su fizička infrastruktura, telekomunikacije, internet i softver, na njih se nastavlja digitalni sektor i sektor informacijskih tehnologija, koji se koristi digitalnim uređajima i digitalnom povezanošću za razvoj i dostavu softverskih aplikacija i digitalne ponude, te konačno šira ekonomija, koja se koristi digitalnom povezanošću, proizvodima i uslugama generiranim u prva dva sloja u svakodnevnom životu i operacijama.

GRAF 7. STRUKTURA DIGITALNE EKONOMIJE (ESCAP 2022)

Digitalne tehnologije omogućavaju pružanje usluga na daljinu, smanjujući potrebu za fizičkom prisutnošću u blizini proizvodnih pogona ili konačnih točaka prodaje. Uz rast usluga, razvoj digitalne industrije transformira i proizvodnju, gdje alati zasnovani na podacima omogućavaju analizu i optimizaciju održavanja i logistike u realnom vremenu.

U Hrvatskoj, prema Izvješću o stanju digitalnog desetljeća za 2023., barem osnovnu razinu digitalnog intenziteta ima 58 % hrvatskih MSP-ova, što je ispod prosjeka Europske unije od 69 %. Rješenja u oblaku primjenjuje 35 % hrvatskih poduzeća, 9 % upotrebljava tehnologije koje se temelje na umjetnoj inteligenciji, a 14 % analitiku velikih podataka, što je slično prosjeku EU-a. Konačno, 29 % MSP-ova prodaje na internetu, što je iznad prosjeka EU-a od 19 %, od čega 13 % svih MSP-ova prodaje preko granice i 13 % prometa ostvaruje u segmentu internetske prodaje.

Sposobnost poduzeća da nastave integrirati digitalne tehnologije imat će ključnu ulogu u povećanju njihove produktivnosti. Kako bi se ostvarila digitalna tranzicija, ključno je povećati ulaganja u digitalne tehnologije, kao i u aktivnosti istraživanja i inovacija.

Ulaganja koja pridonose ravnomjernom regionalnom razvoju

Inozemna izravna ulaganja mogu imati važnu ulogu u podržavanju regionalnog razvoja stvaranjem radnih mjesta, poticanjem produktivnosti, unaprjeđenjem vještina i inovacija te podržavanjem digitalne i zelene tranzicije. Istodobno, mogu povećati regionalnu nejednakost, jer ulagači često preferiraju vodeće regije s većim tržištima i boljom infrastrukturom i uslugama.

Greenfield ulaganja obično su ravnomjernije raspoređena po različitim regijama od spajanja i preuzimanja, a jedno od objašnjenja za to moglo bi biti da su troškovi zemljišta i rada niži u manje razvijenim regijama.

Sastav inozemnih izravnih ulaganja također se razlikuje po regijama. Strana ulaganja u uslužnim sektorima koncentriranija su u urbanim i razvijenijim regijama te glavnom gradu jer su inozemna izravna ulaganja u uslužnim sektorima često vođena motivom traženja lokalnog tržišta. Strana ulaganja u proizvodnim sektorima ravnomjernije su raspoređena po regijama.

RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI PRIORITETNIH PODRUČJA

Vlade koje žele privući inozemna izravna ulaganja moraju stvoriti povoljno poslovno okruženje i kontinuirano poboljšavati investicijski okvir kako bi privatnom sektoru, domaćem i stranom, omogućile djelovanje i širenje. Stvaranju povoljne investicijske klime može pridonijeti širok raspon intervencija, od unaprjeđenja regulatornog okvira do promicanja i olakšavanja ulaganja. Dobar investicijski okvir nije samo ključan za privlačenje inozemnih ulaganja, već i za poboljšanje održivog učinka ulaganja na gospodarstvo domaćina.

S tim u vezi, na temelju provedenih analiza te razumijevanja trenutačnih trendova inozemnih izravnih ulaganja, identificirane su razvojne potrebe i potencijali za četiri prioriteta područja.

UNAPRIJEDITI INVESTICIJSKO OKRUŽENJE

Kada govorimo o odrednicama koje utječu na donošenje odluke o ulaganju, načelno se mogu podijeliti na one koje su izravno povezane sa zemljom domaćinom (ekonomski uvjeti te strateški i pravni okvir zemlje domaćina) i one koje se odnose na strategiju investitora, odnosno njegove razloge za internacionalizaciju.

Za razliku od drugih strategija internacionalizacije kao što su izvoz, licenciranje, zajednička ulaganja te spajanja i preuzimanja, *greenfield* ulaganja najneposredniji su i najrizičniji način ulaska na tržište. Kod njih investitor ima najveći doticaj sa zemljom domaćinom i najizloženiji je kvaliteti investicijskog okruženja u zemlji domaćinu.

I dok su donedavno tržišni motivi za inozemna izravna ulaganja bili glavni pokretači ulaganja, zadnjih nekoliko godina postali su manje važni u odnosu na pristup kvalificiranoj radnoj snazi, dostupnost sveučilišta i istraživača te vrijedeće propise i poslovnu klimu.

TABLICA 5. MOTIVI ZA INOZEMNA IZRAVNA ULAGANJA (ESCAP 2022)

	2015. – 2019.	2020.	Promjena (%)
Blizina tržišta ili kupaca	40,0	39,8	–0,2
Potencijal rasta domaćeg tržišta	37,4	35,5	–1,9
Dostupnost kvalificirane radne snage	23,9	26,2	+2,3
Propisi ili poslovna klima	21,5	18,2	–3,3
Infrastruktura i logistika	11,2	10,5	–0,7
Tehnologija ili inovacije	10,1	10,8	+0,7
Industrijski klasteri i kritična masa	9,5	12,8	+3,3
Atraktivnost i kvaliteta života	5,3	3,5	–1,8
Agencija za poticanje ulaganja, razvojna agencija ili druga državna potpora	5,3	9,4	+4,1
Sveučilišta ili istraživači	4,6	5,0	+0,4

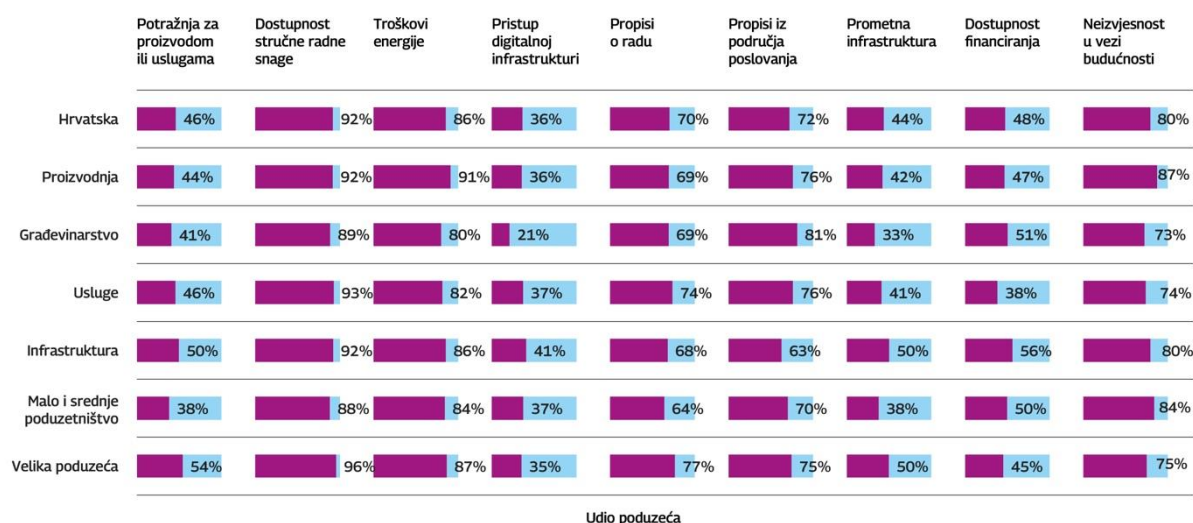
Prema Godišnjoj anketi o investicijama Europske investicijske banke za 2023., najveće su prepreke za ulaganje u Hrvatskoj dostupnost kvalificiranog osoblja (92 %), troškovi energije (86 %) i neizvjesna budućnost (80 %). Iste glavne prepreke identificirale su i druge zemlje srednjoistočne i jugoistočne Europe.

GRAF 8. DUGOROČNE PREPREKE ZA ULAGANJA PO ZEMLJI (EIBIS 2023)

Navedene prepreke problem su svim sektorima i veličinama poduzetnika.

GRAF 9. DUGOROČNE PREPREKE ZA ULAGANJE PO SEKTORIMA I VELIČINI PODUZETNIKA (EIBIS 2023)

Stvaranje okruženja koje će potaknuti privlačenje i realizaciju investicijskih projekata iznimno je važno, posebice u globalnom okruženju koje je još uvijek podložno brzim tehnološkim promjenama i političkoj nesigurnosti. Samo primjenom sveobuhvatnog pristupa koji se bavi pravnim, regulatornim, proceduralnim i institucionalnim preprekama koje utječu na sve dijelove ciklusa ulaganja može se uspostaviti konkurentno investicijsko okruženje koje je povoljno za privlačenje, zadržavanje i širenje održivih inozemnih izravnih ulaganja.

U tom cilju, Nacionalni plan predviđa mjere kojima će se unaprijediti investicijsko okruženje u svim fazama poslovanja, od poboljšanja poslovnog okruženja za privlačenje ulaganja i jačanja institucionalne učinkovitosti te razvoja vještina, do optimizacije inovacijskog ekosustava i konkurentnih potpora za ulaganja.

Poticajna ulagačka klima

Trošak pokretanja poslovanja, administrativne procedure, kvaliteta i brzina javne uprave, kao i različita pravila i administrativni postupci utječu na okruženje u kojem poduzeća posluju i na odluke o ulaganju.

Prema Izvješću o konkurentnosti Međunarodnog instituta za razvoj menadžmenta (IMD) za 2024., Hrvatska se nalazi na 49. mjestu po učinkovitosti poslovnog zakonodavstva i 45. mjestu po učinkovitosti institucionalnog okvira od 67 zemalja. Također, prema Globalnom inovacijskom indeksu za 2023. Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo, Hrvatska se nalazi na 46. mjestu po regulatornom okviru i 127. mjestu po poslovnoj klimi od 132 zemlje.

Nastavak provođenja mjera kojima se smanjuju prepreke za nova ulaganja, ali i postojeće poslovanje ključan je kako bi se potaknuo novi investicijski ciklus.

Ubrzavanje zelene i digitalne transformacije Hrvatske također će zahtijevati ulagačku klimu koja potiče klimatska i digitalna ulaganja i odgovorno poslovanje. Standardi OECD-a za odgovorno poslovno ponašanje (RBC) uspostavljaju minimalne uvjete za poslovanje ulagača na način koji pozitivno pridonosi ekološkom, društvenom i ekonomskom napretku te ne ometa uključiv i održiv razvoj.

Razvoj vještina potrebnih na tržištu rada

Hrvatska je u posljednjem desetljeću doživjela znatan oporavak tržišta rada. Od vrhunca krize 2013. stopa zaposlenosti u Hrvatskoj porasla je za 13,2 postotna boda, dosegnuvši 65,7 % u 2023. S druge strane, stopa nezaposlenosti pala je s 20,2 % na 6,1 %. Broj tražitelja posla prijavljenih u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ) bio je na najnižoj razini 2023., s godišnjim prosjekom od 108 921, što je 68 % manje od najveće vrijednosti od 345 112 dosegnute 2013.

Trenutačni trendovi u strukturi zaposlenosti po zanimanjima odražavaju kretanja u sektorskoj strukturi hrvatskog gospodarstva. Najznatniji rast zaposlenosti tijekom posljednjeg desetljeća dogodio se u sektorima kao što su građevinarstvo, trgovina na veliko i malo te usluge smještaja i prehrane, koji često zahtijevaju samo nisku razinu obrazovanja i vještina. S druge strane, udio zaposlenosti u djelatnostima koje zahtijevaju intenzivno znanje (engl. *knowledge-intensive*) kao postotak ukupne zaposlenosti u Hrvatskoj 2023. bio je manji od 11 %.

Kvalificirani i obrazovani radnici ključni su za privlačenje kvalitetnih ulaganja i budući rast i razvoj Hrvatske. Prema podacima Europske komisije, 79 % poduzeća u Europi navelo je da ih koči nedostatak radnika s pravim vještinama. Brojka je viša za inovativna poduzeća, digitalna poduzeća i poduzeća usmjerena na klimu te mala i srednja poduzeća.

Programi i politike obrazovanja i osposobljavanja moraju se kontinuirano unaprjeđivati kroz prikupljanje informacija o vještinama i uvidima u nove potrebe tržišta rada u bliskoj suradnji s poslodavcima i drugim dionicima.

Iako je sudjelovanje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju u Hrvatskoj visoko, programi usavršavanja i prekvalifikacije suočavaju se s izazovom nedovoljne usklađenosti s potrebama poslodavaca (posebno na lokalnoj razini) i promjenama na tržištu rada. Problem je također niska stopa sudjelovanja u obrazovanju odraslih. Godine 2022. samo je oko 4,4 % odraslih u Hrvatskoj izjavilo da je sudjelovalo u aktivnostima formalnog ili neformalnog obrazovanja i osposobljavanja u posljednja četiri tjedna, što je jedna od najnižih stopa u europskim zemljama. Kao i u većini zemalja, sudjelovanje u obrazovanju odraslih najniže je među niskoobrazovanim radnicima, sa samo 0,5 %, a stope participacije razlikuju se i po regijama te su upola manje u Sjevernoj i Panonskoj Hrvatskoj nego u Zagrebu.

Pomaganje sadašnjim i budućim hrvatskim radnicima u usavršavanju omogućit će odgovarajuću ponudu ljudskog kapitala kako bi se omogućila ulaganja u visokoproduktivne sektore s intenzivnim znanjem, te podržao prelazak na kružno gospodarstvo .

Razvoj istraživačko-razvojnog i inovacijskog ekosustava

Inozemna izravna ulaganja u aktivnosti istraživanja i razvoja u cijelom svijetu premašila su 48 milijardi USD u 2022., što je povećanje od oko 67 % u odnosu na 2021., prema bazi fDi Markets. To je također bio najveći godišnji ukupni iznos zabilježen u posljednja dva desetljeća.

Sa sve većom globalnom mobilnošću investitora, sve je važnije razvijanje poticajnog okruženja za istraživanje i razvoj. Poduzeća su sklonija ulaganju u istraživanje i razvoj u zemljama s visokom kvalitetom javne uprave, dovoljnom dostupnošću visokokvalificiranih radnika i solidnom istraživačkom infrastrukturom. Važnu ulogu može imati i financijska potpora vlade za istraživanje i razvoj.

U Hrvatskoj su glavni mehanizmi potpora za istraživanje i razvoj porezne olakšice za istraživanje i razvoj i nekoliko izravnih mehanizama financiranja (npr. inovacijski vaučeri i bespovratna sredstva).

Ipak, potpore nisu jedini mehanizam za poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj. Da bi bila uspješna, javna potpora ulaganjima u istraživanje i razvoj mora biti popraćena tehničkom pomoći, obukom i

potrebnom infrastrukturom koja stranim i domaćim poduzetnicima omogućuje interakciju, umrežavanje i sudjelovanje u zajedničkim projektima istraživanja i razvoja.

Izravna ulaganja u istraživanje i razvoj često su rezultat širenja postojećih ulaganja. Strana multinacionalna poduzeća ulažu u razvoj znanosti i tehnologije kada mogu razviti veze s lokalnim sveučilištima, javnim istraživačkim institucijama i sudjelovati u poslovnim mrežama koje vode lokalna industrijska udruženja. Iz tog će se razloga u Nacionalnom planu predvidjeti aktivnosti pružanja podrške snažnijem povezivanju etabliranih investitora s akterima hrvatskoga istraživačkog i inovacijskog ekosustava.

Konkurentan sustav poticaja

Vlade nude poticaje kako bi privukle ulaganja i usmjerile ih prema prioritetnim sektorima, određenim lokacijama ili određenim aktivnostima ulagača (npr. stjecanje vještina, istraživanje i razvoj), odnosno prevladale konkurentske slabosti zemlje (tzv. izdatci za izjednačavanje lokacije).

Poticaji koji se pružaju investitorima obično se mogu podijeliti na regulatorne, financijske i porezne, odnosno izravne i neizravne.

TABLICA 6. VRSTE POTPORA ZA ULAGANJE (ESCAP 2022)

VRSTA POTICAJA	
Izravni poticaji	<p>Investicijski poticaji Pružanje financijskih opcija primarno usmjerenih na pokrivanje kapitalnih troškova potrebnih za pokretanje, unaprjeđenje ili stabilizaciju poslovanja.</p> <p>Poticaji za zemljište i infrastrukturu Smanjene stope i/ili direktno pružanje zemljišta, javnih usluga i prijevoza za specifična ulaganja.</p> <p>Poticaji za obuku i zapošljavanje Subvencionirani programi obuke i obrazovne subvencije za smanjenje troškova obuke investitora za razvoj radne snage.</p> <p>Poticaji za istraživanje i razvoj Grantovi, krediti i financijski instrumenti za potporu ulaganjima u istraživanje i razvoj te inovacije.</p>
Neizravni poticaji	<p>Regulatorni i administrativni poticaji Dodjeljivanje izuzetaka od pravila i propisa u kombinaciji s pojednostavljenim i ubrzanim administrativnim postupcima putem usluga "One-Stop Shop" (OOS).</p> <p>Tehnička ulaganja Usluge olakšavanja investicija, pružanje informacija i naknadna briga za osiguranje "laganog slijetanja" investicijskog projekta ili njegovog daljnjeg širenja.</p>

Potpore za projekte ulaganja u Republiku Hrvatsku uređene su Zakonom o poticanju ulaganja („Narodne novine“, br. 63/22, 136/24). Odnose se na investicijske projekte ulaganja u proizvodno-prerađivačkim i razvojno-inovacijskim aktivnostima te aktivnostima poslovne podrške i uslugama visoke dodane vrijednosti. Prema ovom Zakonu, porezni i neporezni poticaji osmišljeni su kao potpora rastu ulaganja privatnog sektora (domaćih i stranih poduzeća), otvaranju novih radnih mjesta, regionalnom razvoju i

tehnološkoj nadogradnji. Poticaji podupiru ove ciljeve kroz uvjete prihvatljivosti za primanje potpora: ulagači moraju otvoriti nova radna mjesta i povećati produktivnost, a mogu dobiti veće beneficije i ako ulažu u manje razvijene županije gdje je stopa nezaposlenosti veća. Svojim odredbama Zakon cilja na nova ulaganja ili poduzeća koji ulažu u novu gospodarsku aktivnosti, pri čemu pridonosi gospodarskom rastu i podupire ujednačen regionalni razvoj.

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture („Narodne novine“, br. 93/13, 114/13, 41/14, 57/18, 138/21) usredotočen je na razvoj i poboljšanje osnovne infrastrukture za potporu poslovnim aktivnostima u Hrvatskoj. Zakonom se potiče gospodarski rast pravodobnom izgradnjom poduzetničke infrastrukture u funkciji ravnomjernoga regionalnog razvoja, bržeg rasta poduzetništva i povećanja investicija i zaposlenosti. Na razini gospodarskih subjekata, cilj je stvaranje u potpunosti infrastrukturno opremljenih poduzetničkih područja i kvalitetne prometne povezanosti, s naprednim sustavom poticajnih mjera i povlastica za poslovanje u tim područjima. Osim toga, Zakon o slobodnim zonama („Narodne novine“, br. 44/96, 78/99, 127/00, 92/05, 85/08, 148/13, 58/20) uređuje osnivanje, rad i upravljanje slobodnim zonama.

Mjere aktivne politike zapošljavanja imaju ključnu ulogu u politikama poticanja zapošljavanja, dodatnih edukacija radnika i očuvanja radnih mjesta. Odnose se na skup aktivnosti i inicijativa hrvatske vlade usmjerenih na promicanje aktivnog zapošljavanja, stručnog osposobljavanja, kao i očuvanje radnih mjesta.

Zakon o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte („Narodne novine“, br. 64/18) uređuje pružanje državne potpore istraživačkim i razvojnim inicijativama u Hrvatskoj. Zakon potiče poduzetnike da se uključe u istraživanje i razvoj te promiče suradnju između poduzetnika i istraživačkih organizacija.

Zakon o strateškim investicijskim projektima Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 29/18, 114/18) uređuje kriterije i postupke koji se odnose na strateške investicijske projekte. Strateškim projektom smatra se projekt čijom se provedbom stvaraju uvjeti za zapošljavanje većeg broja osoba, znatan razvoj ili poboljšanje uvjeta i standarda za proizvodnju i pružanje usluga, kojim se uvode i razvijaju nove tehnologije i/ili kojim se podiže ukupna kvaliteta života građana i zaštita okoliša, koji pozitivno utječe na više gospodarskih djelatnosti i stvara dodanu vrijednost, koji pridonosi održivom razvitku i zaštiti prostora i okoliša te koji pridonosi konkurentnosti hrvatskog gospodarstva udovoljavajući pritom propisanim kriterijima. Strateškim investicijskim projektima omogućena je brža provedba uz manje potrebnih procedura.

Administrativna podrška osigurana je kroz usluge Ministarstva gospodarstva, koje je središnja kontaktna točka za investitore koji odluče ulagati u Hrvatskoj, pružajući im potporu u procesu realizacije investicijskog projekta u svim fazama, kroz pružanje relevantnih informacija, podataka i analiza te podrške u pronalasku investicijskih lokacija i organizacije sastanaka s predstavnicima javnih i privatnih tijela, kao i postinvesticijsku podršku.

U kojoj mjeri poticaji igraju ulogu u odluci o lokaciji ulaganja uvelike ovisi o motivaciji investitora. Kada govorimo o financijskim i poreznim poticajima, njihova učinkovitost ovisi o nekoliko čimbenika, uključujući atraktivnost zemlje kao ulagačke destinacije (i cjelokupnu investicijsku klimu), ulagača (i važnost poticaja za projekt u odnosu na druge odrednice lokacije), kao i dizajn poticaja (instrument poticaja, uvjeti prihvatljivosti, odnosno koji investitori, projekti ili aktivnosti investitora ispunjavaju uvjete za poticaje, te postupak dodjele poticaja ulagačima).

Kada govorimo o potpunoj poduzetničkoj infrastrukturi, neke su od prepreka njihovu uspjehu loša lokacija zone, što podrazumijeva velike kapitalne izdatke i/ili nekonkurentne uvjete (npr. nedovoljno radne snage, udaljenost od tržišta i sl.), nedostatak mogućnosti financiranja, nedostatak koordinacije između privatnih poduzetnika i javne uprave u pružanju infrastrukture, nedostatak fokusa u razvojnoj politici zone i nedostatak koordinacije s nacionalnim tijelima u promociji zone.

Općenito, kada se primjenjuju na odgovarajući način, poticaji mogu stvoriti partnerstva od kojih koristi imaju i zajednica i investitor, riješiti kratkoročne prepreke i manje regulatorne i porezne probleme, promicati održivost te preusmjeriti odluku o lokaciji u korist lokacije koja daje najatraktivnije poticaje.

RAZVOJ UČINKOVITOG SUSTAVA PRIVLAČENJA NOVIH ULAGANJA

Specifične mjere za promicanje i olakšavanje ulaganja mogu biti uspješne samo ako se odvijaju kao dio strateškog okvira koji u potpunosti uzima u obzir političke prioritete zemlje i kapacitete provedbe. Stoga je iznimno važno uspostaviti sustav privlačenja novih ulaganja koji će biti učinkovit i uključivati koordinirane aktivnosti.

Nacionalnim planom definirat će se mjere koje će izravno utjecati na promociju i privlačenje novih investicijskih projekata u Republiku Hrvatsku, a pokrivat će sve aktivnosti koje tijela državne uprave ili agencije provode kako bi privukla inozemna izravna ulaganja.

S tim u vezi, potrebno je uspostaviti učinkovit sustav suradnje na nacionalnoj razini za privlačenje novih ulaganja, s jasno propisanim procedurama i ulogama.

Kroz uspostavljanje učinkovitog sustava privlačenja novih ulaganja pridonijet će se i ostvarenju strateškog cilja Nacionalne razvojne strategije o konkurentnom i inovativnom gospodarstvu, ali i globalnoj prepoznatljivosti Republike Hrvatske kao ulagačke destinacije.

Razvoj učinkovitog mehanizma suradnje na nacionalnoj razini

Kada govorimo o promicanju ulaganja, ono se obično može podijeliti u četiri ključne aktivnosti: i) izgradnja pozitivnog imidža zemlje domaćina i njezina brendiranja kao profitabilne destinacije za ulaganje; ii) generiranje ulaganja kroz promotivne aktivnosti usmjerene na ciljane sektore, tržišta, projekte, aktivnosti i ulagače, u skladu s nacionalnim prioritetima (engl. targeting); iii) pružanje podrške i olakšavanje ulaganja te zadržavanje postojećih i poticanje daljnjih ulaganja kroz postinvesticijsku podršku; i iv) zagovaranje politika i mjera koje poboljšavaju uvjete ulaganja.

Uspješno promicanje ulaganja zahtijeva učinkovit institucionalni okvir. Ako je dobro uspostavljen i učinkovito koordiniran, institucionalni okvir može biti uspješan u privlačenju, zadržavanju i širenju ulaganja te pridonijeti postizanju razvojnih ciljeva zemlje.

U Hrvatskoj je Ministarstvo gospodarstva središnje tijelo za privlačenje, promicanje i olakšavanje inozemnih izravnih ulaganja, no brojna druga ministarstva i javna tijela kroz svoje politike i postupanja također imaju važnu ulogu u privlačenju i poticanju ulaganja.

Na horizontalnoj razini to su svakako Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, koje je nadležno za investicijske i trgovinske politike i gospodarsku diplomaciju, te Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, koje je nadležno za poticanje razvoja i promociju hrvatskih regija.

Na sektorskoj razini, Ministarstvo turizma i sporta nadležno je za privlačenje ulaganja i politike u turizmu, Ministarstvo kulture i medija za kulturne i kreativne sektore, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva za poljoprivredu i ruralni razvoj, Ministarstvo zdravstva za zdravstveni turizam, Ministarstvo obrane za vojnu industriju, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture za infrastrukturu, a Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije za ulaganja u digitalizaciju.

Važnu potpornu ulogu imaju i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije, Hrvatska gospodarska komora te tijela JLS-a i JRS-a.

Iz tog razloga potrebno je uspostaviti okvir za učinkovitu institucionalnu koordinaciju kako bi se osigurala usklađenost, dosljednost i koherentnost politika i procedura u svim fazama promicanja ulaganja.

Pozicioniranje Republike Hrvatske kao konkurentne ulagačke destinacije

Izgradnja imidža ključna je u procesu privlačenja ulaganja kroz fokusiranje interesa ulagača za određenu lokaciju i promjenu negativne percepcije.

Snažan i pozitivan nacionalni brend može imati važnu konkurentsku prednost u današnjoj globaliziranoj ekonomiji, gdje je konkurencija za privlačenje stranih ulaganja sve veća. Hrvatska se trenutačno nalazi na 73. mjestu prema izvješću *Brand Finance 2024 Nation Brand Report* (od 121. mjesta), koje ocjenjuje učinke imidža zemlje na njezino gospodarstvo i sposobnost zemlje da promiče ulaganja i izvozi svoje proizvode i usluge, kao i sposobnost privlačenja turista i kvalificiranih radnika.

S obzirom na to da Hrvatska ima razvijen jak turistički brend, jedan je od ključnih izazova pozicioniranje Hrvatske tako da je se ne percipira samo kao turističku destinaciju, već i kao vjerodostojnu lokaciju za ulaganja, izvor proizvoda visoke tehnologije i sl.

Iz tog je razloga prvi korak u programu promicanja ulaganja izgradnja imidža Hrvatske kao ulagačke destinacije kroz promociju stvarnih konkurentnih karakteristika bitnih za investitore te uklanjanje/ispravljanje negativnih percepcija.

Proaktivno privlačenje prioriternih ulagačkih projekata

Kako bi se uspostavila učinkovita komunikacija s investitorima i razvile ciljane kampanje za prioritetne sektore, važno je razumjeti što utječe na odluku o lokaciji ulaganja. Poduzeća koja žele dugoročno ulagati u strane države odvratiće nestabilna politička situacija ili loše vođeno gospodarstvo, kao i neizvjesni, složeni, birokratski i spori administrativni postupci. S druge strane, kvalificirana radna snaga smanjuje potrebu investitora da plaća obuku svoje radne snage i nudi mogućnost veće produktivnosti. Na pozitivnu odluku svakako utječe i dostupnost kvalitetne i moderne infrastrukture.

Ciljano obraćanje potencijalnim investitorima pokazalo se kao vrlo učinkovit pristup razvoju osobnih odnosa s potencijalnim investitorima u iščekivanju budućih ulaganja. Iako je troškovno isplativije od promotivnih aktivnosti, zahtijeva više vremena i specifičnog razumijevanja pojedinih sektora i industrija.

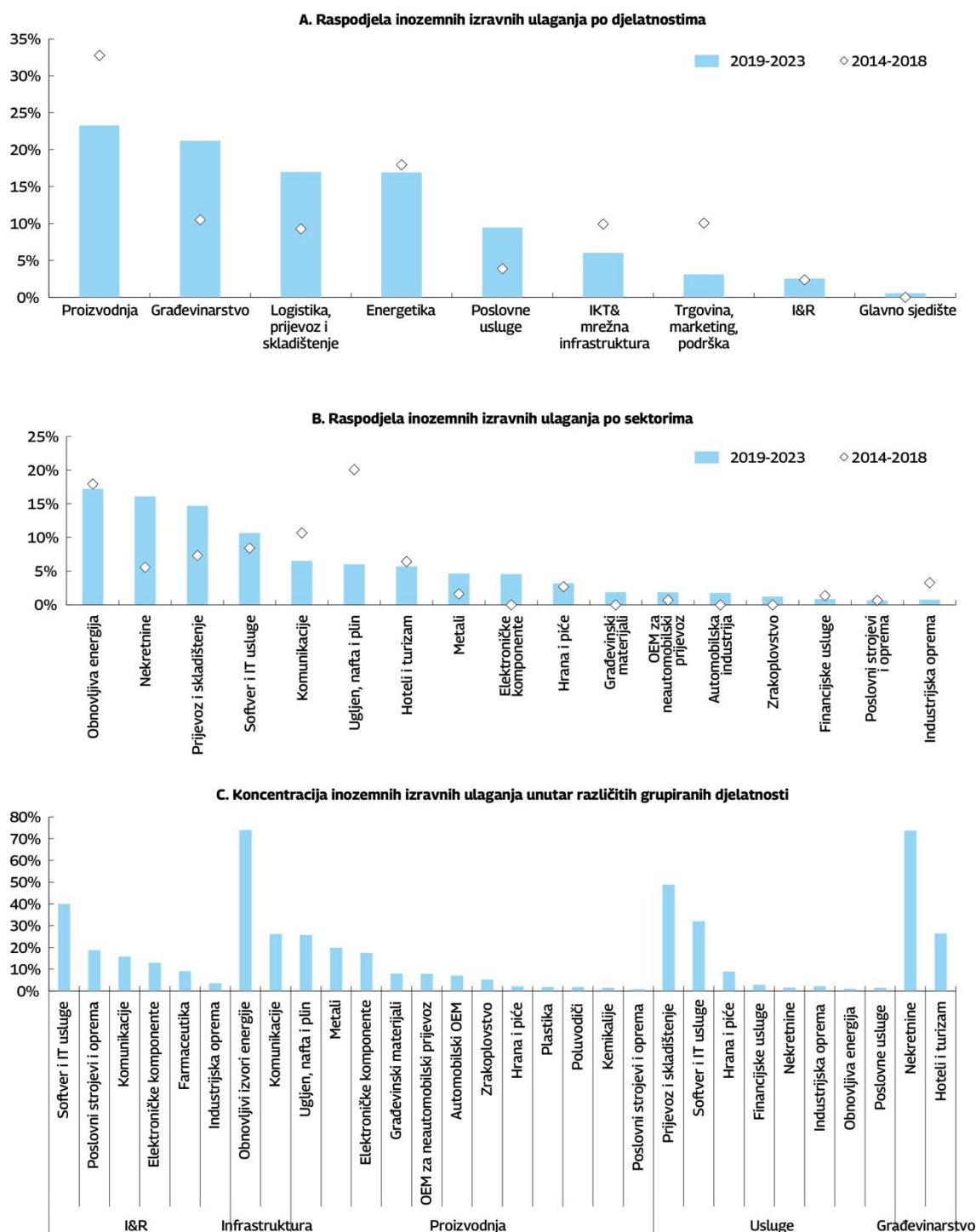
S obzirom na to da uz potencijalne i postojeće ulagače važnu ulogu u donošenju odluke o investiranju imaju i posrednici, kao što su selektori lokacije, posrednici u prometu nekretnina, konzultanti, računovođe, banke, odvjetnička društva, HR agencije, poslovna udruženja, ministarstva i medijske organizacije, aktivnosti proaktivnog privlačenja prioriternih ulagačkih projekata fokusirat će se i na njih.

Diversifikacija ulaganja

Inozemna izravna ulaganja mogu pridonijeti diversifikaciji gospodarske aktivnosti, kako bi se potaknuo održivi gospodarski rast i izgradila otpornost na vanjske ekonomske šokove.

Trenutačno struktura *greenfield* ulaganja u Republici Hrvatskoj odražava domaće obrasce specijalizacije, ali također pokazuje sve veću važnost digitalnih industrija i obnovljivih izvora energije. Tako je posljednjih godina Hrvatska privukla znatan udio *greenfield* ulaganja ne samo u aktivnosti koje već koncentriraju mnogo dodane vrijednosti poput građevinarstva i usluga (posebno u turizmu i uslugama niže tehnologije kao što su trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i poslovi s nekretninama) nego i u infrastrukturne aktivnosti povezane s proizvodnjom električne energije iz obnovljivih izvora, kao i IKT i internetsku infrastrukturu (komunikacije).

GRAF 10. GREENFIELD ULAGANJA PO AKTIVNOSTIMA I SEKTORIMA, PROSJEK 2019. – 2023. (OECD 2024)

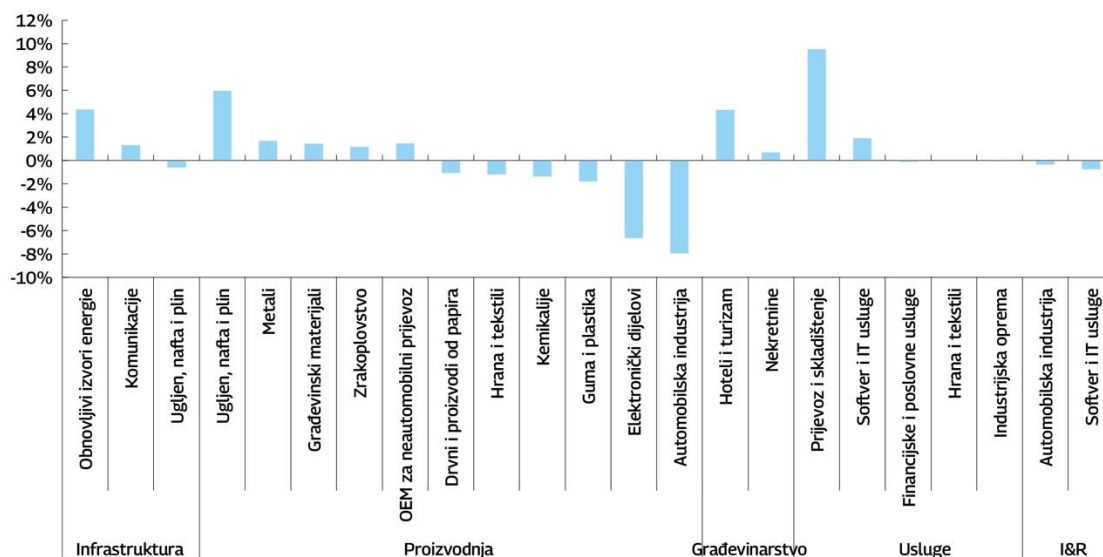

Napomena: Graf prikazuje opću raspodjelu po svim aktivnostima i sektorima. Panel C prikazuje koncentraciju inozemnih izravnih ulaganja unutar različitih skupina aktivnosti. Aktivnosti u okviru infrastrukture uključuju proizvodnju električne energije, IKT i internetsku infrastrukturu; aktivnosti usluga uključuju poslovne usluge, kontaktne centre korisničke podrške, sjedišta, logistiku, distribuciju i prijevoz, prodaju, marketing i podršku

U usporedbi s drugim zemljama srednje i istočne Europe, *greenfield* ulaganja u Hrvatskoj bila su koncentriranija na infrastrukturu, izgradnju hotela, prijevoz i skladištenje, kao i softverske i IT usluge,

dok su *greenfield* ulaganja u okolnim zemljama bila koncentriranija u proizvodnji kao što su elektroničke komponente i automobilska industrija.

GRAF 11. USPOREDBA KONCENTRACIJE GREENFIELD PROJEKATA U RH I OKOLNIM ZEMLJAMA 2019. – 2023. (OECD 2024)

Napomena: Graf prikazuje koncentraciju pokrenutih i najavljenih *greenfield* inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatskoj i drugim zemljama srednje i istočne Europe (SIE) u različitim aktivnostima i sektorima (infrastruktura, proizvodnja, građevinarstvo, usluge, istraživanje i razvoj). Za potrebe prezentacije prikazani su samo sektori i aktivnosti čiji udio u *greenfield* inozemnim izravnim ulaganjima u Hrvatskoj ili zemljama SIE-a iznosi najmanje 1 %. Razlike su izračunane tako da su sektorski udjeli inozemnih izravnih ulaganja u zemljama SIE-a oduzeti od sektorskih udjela inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatskoj. Razlike su izražene u postotnim bodovima. Zemlje SIE-a uključuju Bugarsku, Češku, Mađarsku, Sjevernu Makedoniju, Poljsku, Rumunjsku, Srbiju, Slovačku i Sloveniju. Razlike u postotnim bodovima (pozitivne vrijednosti – inozemna izravna ulaganja u navedenim sektorima relativno su jače koncentrirana u Hrvatskoj; negativne vrijednosti – inozemna izravna ulaganja u navedenim sektorima relativno su jače koncentrirana u drugim zemljama SIE-a).

Inozemna izravna ulaganja u izvozno orijentirane industrije visoke tehnologije mogu povećati konkurentnost hrvatskoga izvoznog sektora podizanjem produktivnosti i poticanjem integracije u globalne lance vrijednosti i međunarodnu trgovinu.

Prema podacima OECD-a, koji je analizirao komparativnu prednost (tradicionalnu i u nastajanju) 1500 izvoznih proizvoda Hrvatske i drugih zemalja srednje i istočne Europe, Hrvatska ima više proizvoda niskog stupnja razvoja tehnologije s tradicionalnom komparativnom prednošću ili komparativnom prednošću u nastajanju od naprednih i manje naprednih gospodarstava srednje i istočne Europe u drvenoj industriji (56 %), proizvodima od papira i tiskanju (46 %) i prehrambenim proizvodima (36 %) te također nekoliko proizvoda visokog stupnja razvoja tehnologije kao što su ostala transportna oprema (40 %) i farmaceutski proizvodi (30 %).

TABLICA 7. UDIO PROIZVODA PO SEKTORIMA S KOMPARATIVNOM PREDNOŠĆU (TRADICIONALNOM I U NASTAJANJU) 2007. – 2020. (OECD 2023)

Tehnologija	Industrija	Roba s tradicionalnom komparativnom prednošću – Hrvatska (%)			Roba s komparativnom prednošću u nastajanju (%)		
		Hrvatska	manje napredne zemlje SIE-a	napredne zemlje SIE-a	Hrvatska	manje napredne zemlje SIE-a	napredne zemlje SIE-a
Viša tehnologija u proizvodnji	Kemikalije i kemijski proizvodi	8	5	11	5	3	2
	Računalna, elektronička i optička oprema	3	4	14	3	4	5
	Električna oprema	21	22	45	8	6	9
	Strojevi i oprema, neklasificirano drugdje	19	9	28	9	5	7
	Proizvodnja neklasificirano drugdje; popravak i instalacija strojeva i opreme	11	8	11	3	4	4
	Motorna vozila, prikolice i poluprikolice	24	18	61	6	12	4
	Ostala prijevozna oprema	33	16	27	7	8	2
	Farmaceutski proizvodi, medicinske kemikalije i biljni proizvodi	15	2	12	15	4	3
Niža tehnologija proizvodnje	Osnovni metali	12	17	20	4	2	3
	Metalni proizvodi, izrađeni	24	17	35	9	5	6
	Prehrambeni proizvodi, pića i duhan	25	21	18	11	5	4

Proizvodi od nemetalnih minerala	31	15	34	5	4	4
Papirni proizvodi i tisak	29	12	30	17	6	7
Gumena i plastična roba	19	27	40	16	4	8
Tekstil, tekstilni proizvodi, koža i obuća	15	21	10	8	5	3
Drvo i proizvodi od drva i pluta	52	32	41	4	4	4

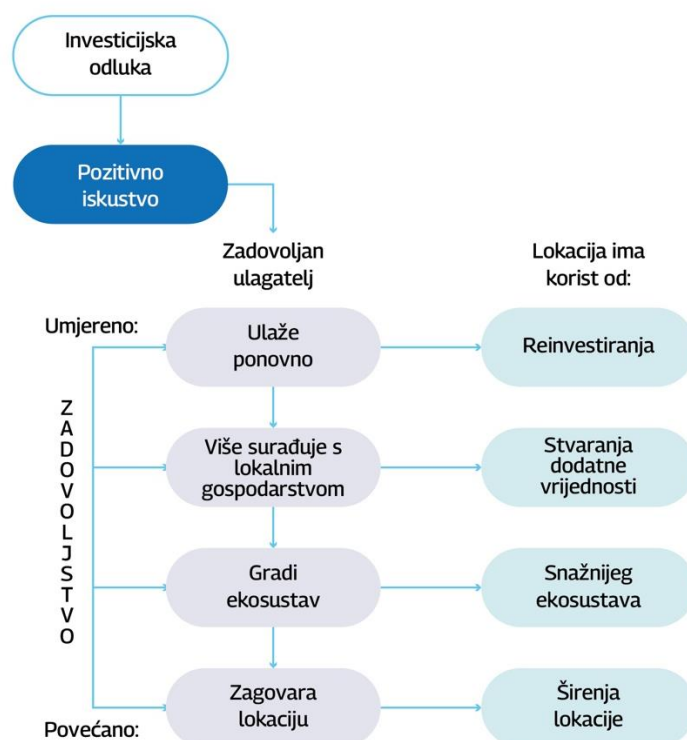
Unutar proizvodnje proizvoda višeg stupnja razvoja tehnologije identificirane su prilike posebno za industriju strojeva (npr. strojevi za podizanje ili crpke za tekućine) ili za transportnu industriju (npr. dijelovi motornih vozila i karoserije vozila), dok su za proizvodnju proizvoda nižeg stupnja razvoja tehnologije identificirane prilike za tekstilnu industriju (npr. tekstilni proizvodi za tehničku uporabu) ili za metalnu industriju (npr. plosnati valjani proizvodi od ostalih legiranih čelika).

Hrvatskoj bi cilj mogla biti daljnja diversifikacija inozemnih izravnih ulaganja u djelatnosti u kojima ima postojeću komparativnu prednost u proizvodnji i izvozu te koja nisu sklona prostornoj koncentraciji. Prioritet se može staviti na investicijske projekte u sektorima u kojima inozemna izravna ulaganja imaju veći učinak od domaćih poduzeća, kao npr. na produktivnost i inovacije (npr. niže tehnološke usluge), plaće i razvoj vještina (npr. IKT usluge i industrije s intenzivnim istraživanjem i razvojem), ekološki učinak i čiste tehnologije (npr. proizvodnja električne energije, obnovljivi izvori energije), kao i na sektore za koje Hrvatska pokazuje nove obrasce specijalizacije (npr. industrija strojeva, transporta i metala). Kod svih ulaganja poseban će fokus biti stavljen na poticanje kružnog gospodarstva, kako bi se osigurala održivost resursa, smanjenje otpada te unaprjeđenje energetske i materijalne učinkovitosti kroz inovativne i ekološki odgovorne poslovne modele.

OSIGURATI SVEOBUHVATNU PODRŠKU PRIVATNIM ULAGAČKIM PROJEKTIMA

Kroz sveobuhvatnu podršku privatnim ulagačkim projektima cilj je olakšati ulagačima osnivanje, poslovanje i proširenje svojih postojećih ulaganja. Osiguravanje sveobuhvatne podrške privatnim ulagačkim projektima neće samo olakšati nova ulaganja, već će pomoći u zadržavanju postojećih ulagača ili potaknuti njihova daljnja ulaganja.

Kvalitetna sveobuhvatna podrška pridonosi pozitivnom iskustvu investitora, koje utječe na donošenje odluke o daljnjim ulaganjima i veću integraciju u lokalnu ekonomiju.

Prva komponenta olakšavanja ulaganja odnosi se na specifične alate, mehanizme i usluge koji se mogu pružiti ulagačima kako bi im se pomoglo u razumijevanju postojećih propisa i administrativnih procesa.

Podrška privatnim ulagačkim projektima uključuje i zadržavanje ulaganja, s obzirom na to da je održavanje zadovoljnih postojećih ulagača jednako važno kao i privlačenje novih te jednako ovisi o kvaliteti, transparentnosti, dosljednosti i predvidljivosti okvira investicijske politike. Ulaganja postojećih poduzeća, bilo u obliku reinvestirane dobiti bilo novih ulaganja, često čine znatan udio u ukupnom priljevu stranih ulaganja.

Kroz sustavni javno-privatni dijalog, tijela državne uprave primaju povratne informacije od privatnog sektora o postojećim pravnim i administrativnim uskim grlima s kojima se ulagači suočavaju pri ulaganju ili reinvestiranju. Tako se mogu uspostaviti i osigurati najprikladniji mehanizmi, ali i omogućiti predstavljanje reformi i mjera javnog sektora, što u konačnici također može olakšati nova ulaganja.

Stoga će se tim smjernicama voditi i Republika Hrvatska u kreiranju i razvijanju sveobuhvatnog sustava podrške realizaciji ulaganja, posebice jer će se tako pridonijeti i ostvarenju strateškog cilja Nacionalne razvojne strategije o konkurentnom i inovativnom gospodarstvu, ali i pridonijeti globalnoj prepoznatljivosti Republike Hrvatske kao ulagačke destinacije.

Podrška

Informacije igraju ključnu ulogu u vrlo ranoj fazi procesa donošenja investicijskih odluka. Investitori obično odlučuju gdje investirati kroz sastavljanje dugačkih popisa potencijalnih investicijskih

destinacija prije nego što ih posjete. Relevantne, točne i potpune informacije smanjuju neizvjesnost za investitore i utječu na njihovu odluku u korist lokacija koje pružaju potpune informacije.

Nakon što strani investitor donese odluku o ulaganju u lokaciju, bit će mu potrebna znatna podrška kako bi brzo započeo s radom i učinkovito poslovao u svojem novom okruženju u svakoj fazi ulaganja.

Postinvesticijska podrška

Postinvesticijska podrška može utjecati na to hoće li investitor odlučiti zadržati ili proširiti svoje poslovanje te pomoći u povećanju koristi koje strani ulagači donose zemlji domaćinu. Uključuje bolju integraciju investitora u lokalno gospodarstvo i stvaranje veza s domaćim poduzetnicima, sprječavanje mogućih sporova s vladom ili lokalnim zajednicama te promicanje odgovornoga poslovnog ponašanja i poticanje investitora da usvoje održive prakse u svojem poslovanju.

Kada se postinvesticijska podrška učinkovito provodi, može izravno pozitivno utjecati ne samo na lokalnoga inozemnog investitora nego i na lokalno i nacionalno gospodarstvo zemlje domaćina.

Zagovaranje politika u promociji ulaganja

Zagovaranje politika u promicanju ulaganja odnosi se na (a) razumijevanje problema s kojima se ulagači suočavaju, (b) zagovaranje u njihovo ime i (c) utjecanje na dionike da poboljšaju ekosustav ulaganja kako bi ulagači mogli poslovati učinkovito i glatko.

Neposredan je cilj zagovaranja stvoriti investicijsku klimu pogodnu za privlačenje inozemnih izravnih ulaganja i maksimiziranje koristi od njih. Zagovaranje pridonosi stvaranju investicijske klime za privlačenje većeg priljeva inozemnih izravnih ulaganja, promicanju politika koje omogućuju veće koristi od inozemnih izravnih ulaganja te unaprjeđenju nacionalne i/ili regionalne konkurentnosti u globalnom gospodarstvu.

Za maksimiziranje učinka zagovaranja politika potrebno je kontinuirano raditi na identifikaciji problema i postavljanju ciljeva, što zahtijeva čestu interakciju i konzultacije s investitorima, razvijati najučinkovitija rješenja na temelju uspostavljenih kriterija te izgraditi konsenzus putem političkog dijaloga i suradnje javnog i privatnog sektora.

JAČATI REGIONALNU PROMOCIJU I INVESTICIJSKI POTENCIJAL

Korištenje inozemnih izravnih ulaganja kao katalizatora za promicanje održivoga regionalnog razvoja ovisi o prikladnosti i koherentnosti strategija za promicanje ulaganja, ali i institucionalnog okvira za privlačenje ulaganja. Dok se prvi odnosi na opseg u kojem inicijative za promicanje ulaganja uzimaju u obzir lokalne specifičnosti i komplementarnosti regija domaćina, drugi se bavi načinom na koji javna tijela dijele odgovornosti i koordiniraju aktivnosti na različitim razinama vlasti. Stoga je iznimno važno kreirati okruženje i sustav privlačenja investicijskih projekata koji će potaknuti ravnomjeran regionalni razvoj.

Regionalna privlačnost jest višedimenzionalni fenomen koji ovisi o velikom broju čimbenika. Metodologija koju je razvio OECD uzima u obzir više od 50 pokazatelja unutar 14 kategorija privlačnosti podijeljenih u šest domena (ekonomska privlačnost, povezanost, privlačnost za posjetitelje, priroda i okoliš, dobrobit stanovnika te uporaba zemljišta i stanovanje).

Međusektorska priroda regionalne privlačnosti znači da će učinkovit dizajn i provedba strategija za njezino poboljšanje morati okupiti mnoštvo dionika iz različitih sektora (infrastruktura, obrazovanje, stanovanje, industrija itd.), različitih razina uprave (lokalna, regionalna, nacionalna) i različitih vrsta organizacija (privatne, javne, akademska zajednica, civilno društvo itd.).

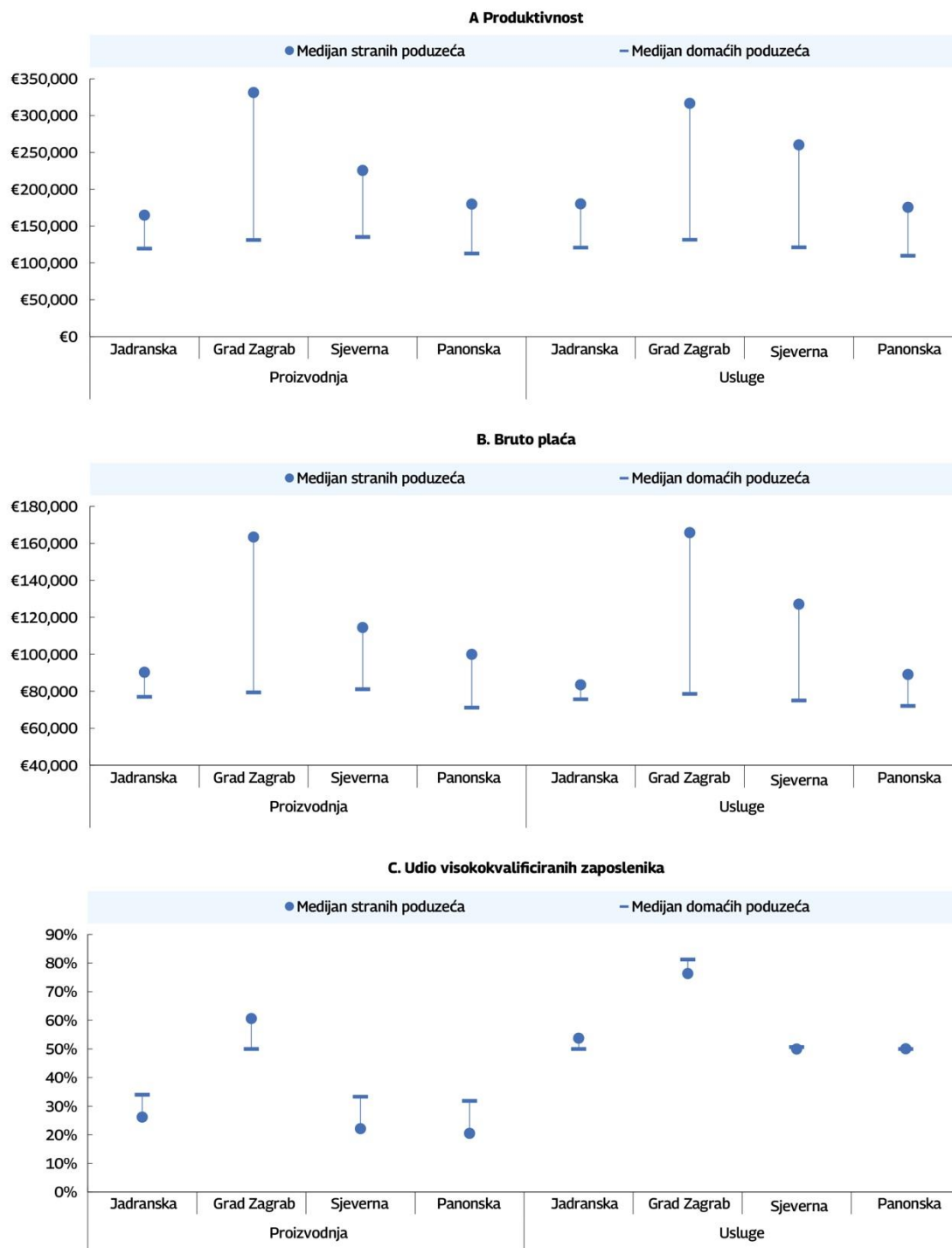
Strana ulaganja znatno pridonose održivom razvoju u Republici Hrvatskoj, ali njihov je učinak neujednačen unutar zemlje, što potencijalno može utjecati na uključivost te negativno utjecati na demografska kretanja.

Ako pogledamo strukturu ulaganja prema regijama, u Hrvatskoj su inozemna izravna ulaganja koncentrirana u Jadranskoj i Sjevernoj regiji, posebice u Gradu Zagrebu, Istri, Primorsko-goranskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji. Istočna Hrvatska privukla je manje inozemnih izravnih ulaganja te Panonska Hrvatska ima udio od samo 3,5 % u ukupnom priljevu inozemnih izravnih ulaganja.

U Gradu Zagrebu i Sjevernoj Hrvatskoj inozemna izravna ulaganja većinom su u nekretnine, dok su u Jadranskoj Hrvatskoj prvenstveno u turizmu i uključuju izgradnju hotela i odmarališta. Panonska Hrvatska jedina je regija u kojoj je proizvodni sektor privukao više od polovice *greenfield* ulaganja. Većina tih stranih ulaganja bila je u kapitalno intenzivnim djelatnostima kao što su obnovljivi izvori energije i drvni sektor.

Utjecaj inozemnih izravnih ulaganja na otvaranje radnih mjesta također je neujednačen. Strana poduzeća postižu bolje rezultate u usporedbi s domaćim poduzećima u svim dijelovima Republike Hrvatske, posebno u pogledu produktivnosti rada, ali je pozitivan utjecaj inozemnih izravnih ulaganja jači u Gradu Zagrebu i Sjevernoj Hrvatskoj, jer su poduzeća koja provode aktivnosti istraživanja i razvoja koncentrirana u većim gradovima.

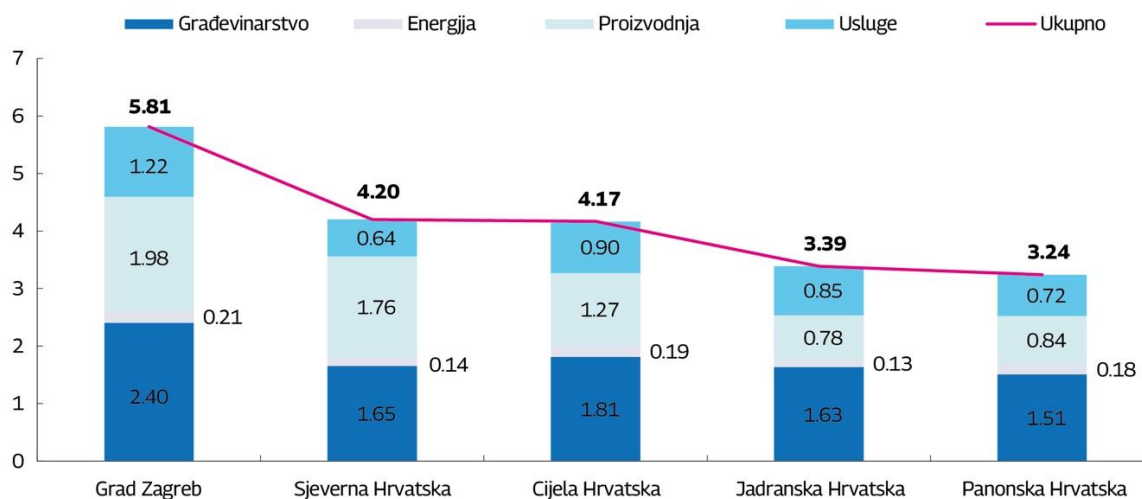
**GRAF 14. USPOREDBA USPJEŠNOSTI STRANIH I
DOMAĆIH PODUZETNIKA PO REGIJAMA (OECD 2023)**

Milijun *greenfield* inozemnih izravnih ulaganja u Hrvatskoj generira oko četiri izravna radna mjesta na uloženi milijun USD, ali to varira za faktor dva između Zagreba i Panonske Hrvatske. Nejednakosti u

utjecaju inozemnih izravnih ulaganja na radna mjesta uvelike su uzrokovane sektorskom distribucijom, dostupnošću vještina i aktivnostima istraživanja i razvoja.

**GRAF 15. BROJ STVORENIH RADNIH MJESTA NA MILIJUN USD
GREENFIELD ULAGANJA PO SEKTORU (OECD 2024)**

Velike su regionalne razlike između i unutar hrvatskih regija očekivane, jer su strane multinacionalne aktivnosti manje raširene od domaćih. Industrijska i gospodarska središta obično predstavljaju glavnu ulaznu točku za strane ulagače, što implicira koncentraciju inozemnih izravnih ulaganja u tim regijama.

Koncentracija inozemnih izravnih ulaganja u pojedinim regijama nije svojstvena samo Hrvatskoj. Prema podacima OECD-a, prvih 10 % regija OECD-a u pogledu privlačnosti inozemnih izravnih ulaganja koncentrira polovicu ukupnog iznosa stranih ulaganja u područje OECD-a i 40 % ukupnog BDP-a i potrošnje na istraživanje i razvoj.

Stoga je potrebno usmjeriti napore i u aktivnosti koje će pridonijeti ne samo jačanju imidža Republike Hrvatske kao poželjne investicijske destinacije nego i povećanju konkurentnosti hrvatskih regija/županija na međunarodnom tržištu. Javlja se potreba za ciljanim i koordiniranim aktivnostima koje će hrvatske regije učiniti prepoznatljivima kao ulagačke destinacije.

Nacionalna razvojna strategija ističe jačanje regionalne konkurentnosti kao strateški cilj, a jedan je od ključnih čimbenika i privlačenje kvalitetnih ulagačkih projekata.

Koordinacija

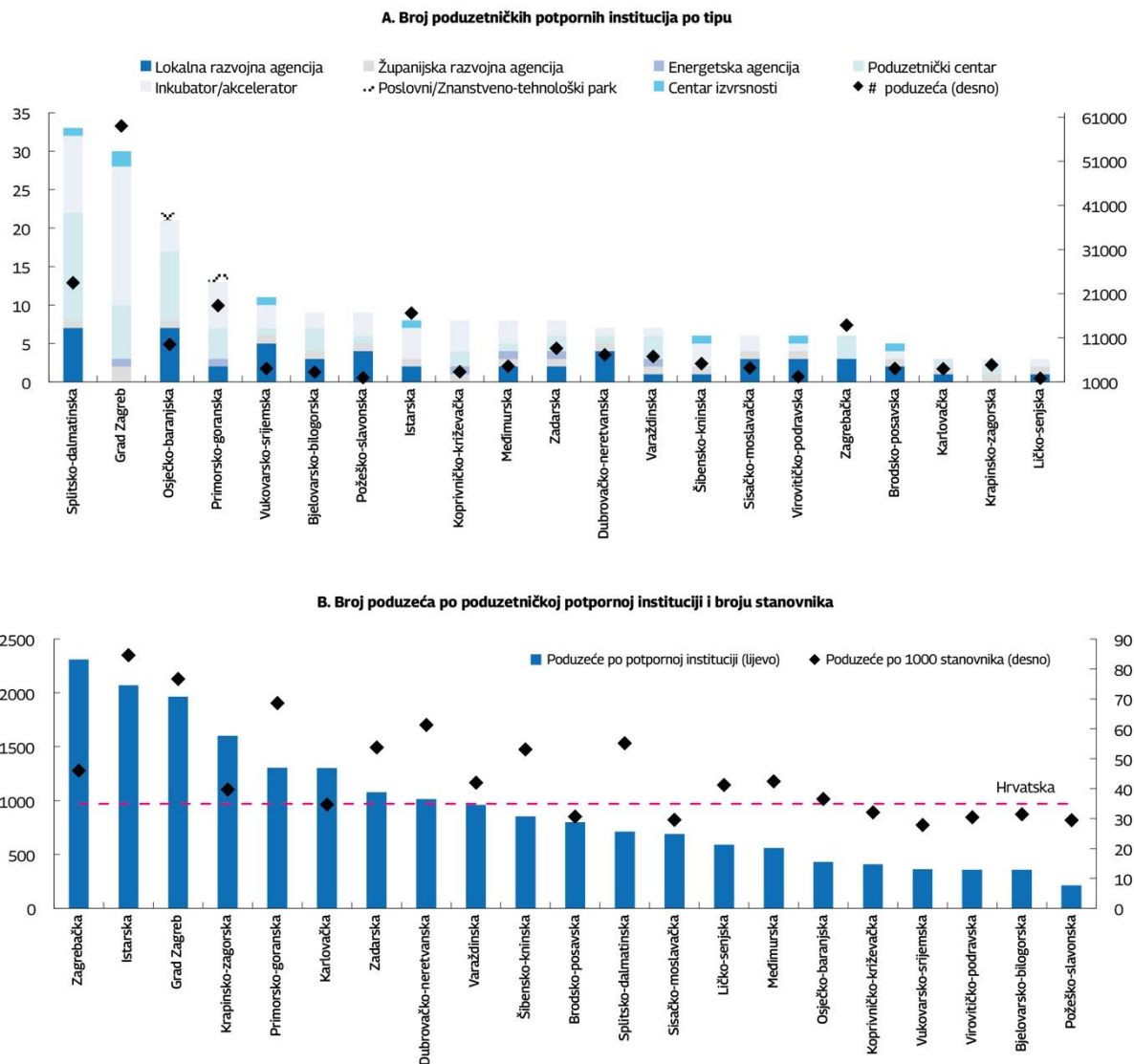
Sposobnost regija i gradova da promiču i olakšavaju strana ulaganja vrlo je važna za uspjeh privlačenja inozemnih izravnih ulaganja u zemlju i integraciju ulaganja u lokalno gospodarstvo kako bi se iskoristile najveće moguće prednosti gospodarskog razvoja.

Svaka regija ima jedinstvene prednosti koje treba promovirati. Nacionalnima tijelima zaduženima za poticanje ulaganja izazovno je, ako ne i nemoguće imati sveobuhvatne i stalno ažurirane informacije o

svakoj regiji i prilici za ulaganje te promovirati sve regije i mogućnosti potencijalnim ulagačima. Stoga je ključna koordinacija između nacionalnih i regionalnih/lokalnih tijela za poticanje ulaganja.

U prosjeku postoji 3,8 tijela na regionalnoj razini za poticanje ulaganja koja pružaju usluge županijama. Ta je koncentracija nejednaka po županijama, pa tako Osječko-baranjska i Splitsko-dalmatinska županija, primjerice, imaju po sedam lokalnih potpornih institucija, a Istarska i Primorsko-goranska županija po dvije.

**GRAF 16. PODUZETNIČKE POTPORNE INSTITUCIJE PO ŽUPANIJI
PREMA VRSTI I U ODNOSU NA BROJ PODUZETNIKA (OECD 2023)**

Nekoordinirane aktivnosti na lokalnim i regionalnim razinama mogu dovesti do udvostručivanja aktivnosti, proturječnih poruka investitorima, nezdrave konkurencije i povećanih regionalnih razlika.

Iz tog razloga potrebno je jasno utvrditi uloge i uspostaviti adekvatne komunikacijske kanale za suradnju u poticanju ulaganja na nacionalnoj i regionalnoj/lokalnoj razini. Redoviti informativni sastanci, događaji i obuka mogu biti dio ovog programa koordinacije.

Uvjeti ulaganja

Lokalna razina ključna je za donošenje odluke o odabiru lokacije. Dok investitori mogu provesti početnu analizu na razini zemlje kako bi identificirali atraktivne destinacije za ulaganje, brzo će se spustiti na lokalnu razinu, s obzirom na to da su na toj razini informacije o dostupnosti zemljišta, vještina, infrastrukture, kupaca i dobavljača. Iz tog razloga kvaliteta usluga za olakšavanje ulaganja koje se pružaju na lokalnoj razini može biti ključna za osiguranje inozemnih izravnih ulaganja. Važnu ulogu igraju i postinvesticijske usluge na lokalnoj razini, s obzirom na to da je na lokalnoj razini lakše organizirati redovite sastanke s ulagačima, pružanje podrške i umrežavanje na terenu. To je posebno važno za osiguravanje ostanka i daljnjih ulaganja postojećih investitora.

Lokalna je razina također ključna za gospodarski razvoj jer je to razina na kojoj se uspostavljaju veze u opskrbnom lancu te razvoj klastera i vještina. Postoje različite regionalne karakteristike koje mogu utjecati na atraktivnost lokacije kao ulagačke destinacije, od kojih je na neke lakše utjecati kroz mjere politika od drugih.

Poboljšanjem lokalnog ekosustava regija ne samo da postaje privlačnija nego može imati više koristi od inozemnih izravnih ulaganja, uključujući stvaranje visokokvalificiranih radnih mjesta i veće prelijevanje produktivnosti.

Na lokalnoj i regionalnoj razini, važne politike za privlačenje i olakšavanje ulaganja predstavljaju poduzetničke zone i potporna poduzetnička infrastruktura.

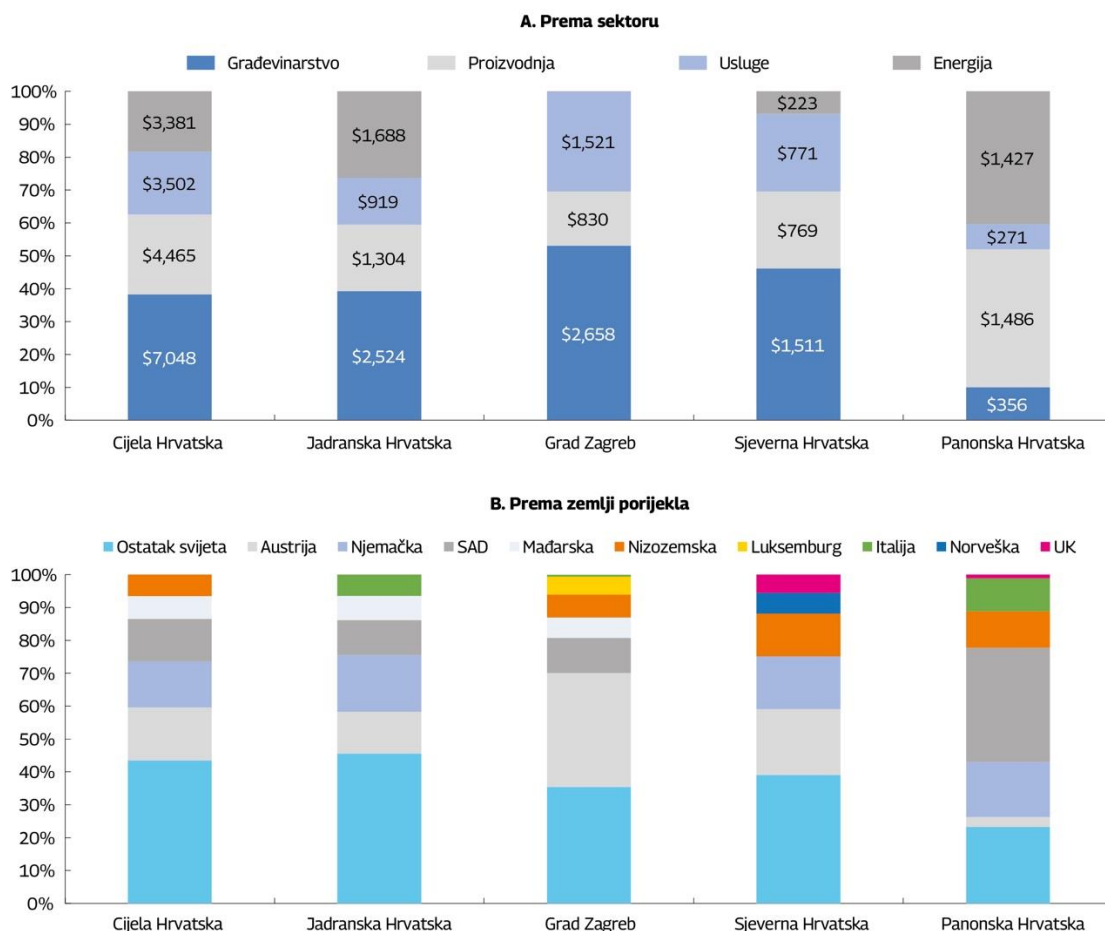
Promocija

Iako većina hrvatskih regija dijeli slične komparativne prednosti i čimbenike privlačnosti, postoje i jedinstvene specifičnosti.

Kada govorimo o sektorima, Grad Zagreb, s najvećom gustoćom širokopojasne veze i najvećim udjelom kvalificiranih radnika, koncentrira uslužne projekte i IKT inovacije. Jadranska Hrvatska privlači više inozemnih izravnih ulaganja u turizam zbog pristupa moru i kulturnoj baštini te se stoga najvjerojatnije više natječe s drugim turističkim regijama u Europi, a manje s ostalim hrvatskim regijama. Slično tome, Panonska Hrvatska natječe se s drugim europskim regijama sličnih značajki, primjerice u drvnoj industriji.

Također, iako su inozemna izravna ulaganja u Hrvatskoj usko povezana s tržištem EU-a, pri čemu dvije trećine stranih ulaganja potječe iz EU-a, zemlje izvora razlikuju se na regionalnoj i lokalnoj razini. Grad Zagreb privlači veliku količinu inozemnih izravnih ulaganja iz Austrije, dok su u Panonskoj Hrvatskoj Sjedinjene Američke Države vodeći ulagač s 36 % ukupnih izravnih ulaganja, što je znatno iznad udjela zemlje na nacionalnoj razini. Panonska Hrvatska također je najmanje diversificirana u pogledu zemalja izvora, za razliku od Jadranske i Sjeverne Hrvatske.

GRAF 17. NACIONALNA I REGIONALNA GREENFIELD ULAGANJA PO SEKTORIMA I ZEMLJAMA PORIJEKLA (MIL. USD) 2003. (OECD 2024)

Strana poduzeća koja istražuju potencijalne lokacije često se suočavaju s manjkom informacija. Kada su informacije oskudne, ulagači često oponašaju odluke već etabliranih poduzeća pa postojeće aglomeracije ulagača postaju jedini signali za donošenje odluka. Iz tog razloga potrebno je uložiti napore u promociju komparativnih prednosti pojedinih lokacija za ulaganja.

POPIS POSEBNIH CILJEVA I PRIPADAJUĆIH POKAZATELJA ISHODA

Ukupno su definirana tri posebna cilja koja pridonose ostvarenju strateškog cilja 1. i strateškog cilja 13. Nacionalne razvojne strategije:

Strateški cilj NRS 2030.	Pokazatelji učinaka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost
SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta
SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti	Regionalni indeks konkurentnosti	32 (2019.)	38

Posebni ciljevi Nacionalnog plana ostvaruju se provedbom mjera koje opisuju područja planiranih intervencija i ključne aktivnosti, čime se osigurava koherentnost čitavog sustava planiranja javnih politika na nacionalnoj razini. U tom procesu, uz suradnju, sudjelovat će svi relevantni dionici.

Posebni cilj 1.

Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost 2030.
OI.02.4.41 Ocjena operativne učinkovitosti (<i>Operational Efficiency Score</i>) Izvješća Svjetske banke o spremnosti za poslovanje (<i>Business Ready</i>)	68,1 (2024.)	69,3
OI.02.4.42 Ocjena učinkovitosti državne uprave (<i>Government efficiency score</i>)	38,08 (2024.)	39,28

Stvaranje okruženja koje će potaknuti privlačenje i realizaciju investicijskih projekata iznimno je važno, posebice u globalnom okruženju koje je podložno brzim tehnološkim promjenama te političkoj nesigurnosti. Stoga Republika Hrvatska mora poboljšati svoje uvjete kao poželjna ulagačka destinacija. Samo se primjenom sveobuhvatnog pristupa koji se bavi pravnim, regulatornim, proceduralnim i institucionalnim preprekama koje utječu na sve dijelove ciklusa ulaganja može uspostaviti konkurentno

investicijsko okruženje koje je povoljno za privlačenje, zadržavanje i širenje održivih inozemnih izravnih ulaganja.

Osiguravajući stabilno i sigurno ulagačko okruženje, postat ćemo još atraktivnija destinacija za investicije. Jednostavne procedure, transparentni propisi i predvidiv regulatorni okvir bit će temelj našeg pristupa.

Za poticanje inovacija, produktivnosti i rasta nužno je osigurati odgovarajuće vještine radne snage koje su trenutačno ili će u budućnosti biti tražene na tržištu rada. Usredotočit ćemo se na praćenje trendova i potreba tržišta rada i pravovremeno identificiranje potrebnih vještina.

S perspektive inozemnih izravnih ulaganja, učinkovit inovacijski ekosustav jedan je od ključnih čimbenika pri odabiru lokacije za ulaganje. Nastavit će se aktivnosti kojima se pruža potpora istraživanju, inovacijama i tijelima nacionalnoga inovacijskog sustava, s ciljem povećanja učinkovitosti i boljeg odgovora na potrebe gospodarstva.

Kroz pametno korištenje državnih potpora, ciljano ćemo podržavati projekte koji imaju najveći potencijal za rast i razvoj. Potpore će biti transparentne, jednostavne za korištenje i usmjerene na strateške sektore.

Posebni cilj 1. *Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju* doprinijet će ostvarivanju strateškog cilja 1. *Konkurentno i inovativno gospodarstvo* unutar razvojnog smjera 1. *Održivo i gospodarstvo i društvo* Nacionalne razvojne strategije. Ostvarivanjem posebnog cilja pridonijet će se stvaranju konkurentnog i inovativnog gospodarstva koje će kroz privlačenje i realizaciju novih ulaganja pridonijeti stvaranju konkurentnog, tehnološki naprednog i izvozno orijentiranog gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i primjeni naprednih tehnologija.

Nadalje, stvaranje poticajnoga investicijskog okruženja za kvalitetna ulaganja pridonijet će zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji gospodarstva te ciljevima održivog razvoja, a posebice cilju 8. *Promicati ravnomjeran, uključiv i održiv ekonomski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan posao za sve.*

Pregled mjera na razini posebnog cilja 1 s rokovima provedbe:

MJERA 1.1. Unaprjeđenje ulagačke klime za poticanje ulaganja

Unaprjeđenjem ulagačke klime stvorit će se povoljni uvjeti za privlačenje novih ulaganja, posebno onih koji su temeljeni na znanju te pridonose zelenoj tranziciji i prijelazu na kružno gospodarstvo. Prepoznajući važnu ulogu privatnog sektora u održivom gospodarskom razvoju, među ostalim kroz strana ulaganja, upravo mjere za poboljšanje poslovnog okruženja visoko su na popisu prioriteta svih brzorastućih gospodarstava.

Pružanjem ulagačima transparentnog, predvidljivog i učinkovitog regulatornog i administrativnog okvira za ulaganja osigurat će se maksimiziranje koristi od ulaganja i omogućiti ostvarenje posebnog cilja. Stoga će se u sklopu ove mjere nastaviti provoditi aktivnosti potrebne za uklanjanje prepreka poslovanju, posebice administrativnih i parafiskalnih prepreka. Također, izradit će se sustav koji će postojećim i potencijalnim ulagačima omogućiti podnošenje anonimnih komentara povezanih s poslovanjem i ulaganjem u Republici Hrvatskoj. Nadalje, pratit će se, analizirati i izrađivati preporuke za unaprjeđenje investicijskog okruženja na temelju anketa koje provode udruženja stranih investitora u Republici Hrvatskoj (AmCham, AHK, Advantage Austria, CCIC) te podataka iz analitičkih baza za praćenje i usporedbu konkurentnosti s drugim zemljama. U okviru ovih aktivnosti razmotrit će se i mogućnosti za ulaganja u energetske sektor, uključujući projekte obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitost i održive energetske mreže, kao doprinos zelenoj tranziciji i održivom razvoju. Mjera

obuhvaća i promociju odgovornog poslovnog ponašanja u skladu sa smjernicama OECD-a za odgovorno poslovno ponašanje te propisima EU-a.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 1. *Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju*, kroz unaprjeđivanje poslovnog okruženja te razvoj učinkovitog ekosustava za poduzetnike, što će znatno pridonijeti privlačenju inozemnih izravnih ulaganja s visokim intenzitetom znanja.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 1.2. Razvoj vještina potrebnih na tržištu rada za investitore

Za poticanje inovacija, produktivnosti i rasta ključno je osigurati odgovarajuće vještine radne snage koje su trenutačno (ili će u budućnosti biti) tražene na tržištu rada. Ovakvo osposobljavanje radne snage zahtijeva snažne sustave predviđanja traženih vještina koji uključuju doprinos privatnog sektora, odnosno ulagača. Tako bi se omogućila izrada programa osposobljavanja koji odgovaraju potrebama tržišta rada, posebice prioritetnim industrijskim sektorima. Kroz izradu godišnje analize o potrebama investitora, na temelju njihovih upita, bit će detektirani nedostaci i potrebe na tržištu rada. Za tranziciju Hrvatske prema gospodarstvu temeljenom na znanju ključno je osigurati da radna snaga ima odgovarajuće vještine za sektore gospodarstva koje sve više pokreće zelena i digitalna tranzicija.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 1. *Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju*, kroz provedbu programa i aktivnosti vezanih uz postizanje veće usklađenosti kompetencija radnika s potrebama tržišta rada i razvoj ljudskih potencijala.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 1.3. Poticanje ulaganja u istraživačko-razvojne i inovacijske ekosustave

Iz perspektive inozemnih izravnih ulaganja, učinkovit inovacijski ekosustav jedan je od ključnih čimbenika u donošenju odluke o sljedećoj lokaciji za realizaciju ulaganja.

S tim u vezi, nastaviti će se s aktivnostima koje će pružati podršku istraživanju i inovacijama, kao i tijelima nacionalnoga inovacijskog sustava kako bi inovacijski sustav bio što učinkovitiji i kako bi odgovorio potrebama gospodarstva.

Mjera će omogućiti ostvarenje posebnog cilja, jednim dijelom kroz unaprjeđenje i digitalizaciju sustava državnih potpora za istraživačko-razvojne projekte, u cilju povećanja ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj. Također, s obzirom na to da pozitivan utjecaj ulaganja u istraživanje i razvoj ponajviše ovisi o uspješnoj komercijalizaciji inovacija i primjeni rezultata znanstveno-istraživačkog rada, bit će potrebno nastaviti jačati suradnju između poslovnog sektora i znanstveno-istraživačke zajednice. Mjerom je obuhvaćena i podrška za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru kroz inovacijske vaučere. Prilikom provođenja aktivnosti u okviru ove mjere, strogo će se poštivati svi važeći zakoni, kako na nacionalnoj tako i na europskoj razini, kojima se uređuju državne potpore.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 1. *Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju*, kroz razvoj istraživačkih kapaciteta te poticanje suradnje između poslovnog i istraživačkog sektora.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 1.4. Unaprjeđenje sustava poticaja za ulagačke projekte

Državne potpore mogu igrati važnu ulogu u privlačenju i poticanju privatnih ulaganja. One mogu učiniti zemlju privlačnijom za strane investitore, pogotovo za one koji razmatraju ulaganje u rizične sektore ili sektore u nastajanju. Ipak, unatoč brojnim prednostima, državne potpore mogu biti i neučinkovite i

štetne ako nisu pažljivo dizajnirane i implementirane. Iz tog je razloga bitna kontinuirana reforma državnih potpora kako bi se osiguralo da su učinkovite, transparentne i korisne za postizanje strateških ciljeva. S tim u vezi, usvojene su izmjene i dopune Zakona o poticanju ulaganja, kako bi se prilagodio suvremenim trendovima i izazovima, uključujući regionalnim razlikama i zelenoj tranziciji. Izmjene Zakona o poticanju ulaganja usklađene su s važećim zakonodavnim okvirom koji uređuje državne potpore, uz osiguranje usklađenosti s relevantnim propisima i praksama Europske unije, kao i s nacionalnim pravnim aktima.

Uz državne potpore, investitori kod donošenja odluke o ulaganju u pojedinu lokaciju razmatraju i njezinu infrastrukturnu opremljenost, blizinu lokalnih akademskih institucija i partnerske programe s institucijama temeljenima na znanju (npr. za obuku), mogućnost izgradnje strateških partnerstava i sporazuma o suradnji za tehnološki razvoj s lokalnim poduzetnicima te operativnu podršku. Iz tog razloga, kako bi se osigurala konkurentna poduzetnička infrastruktura, izradit će se i analize potreba investitora za realizaciju investicije u poduzetničkoj zoni na temelju njihovih upita.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 1. *Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju*, kroz uspostavu potpornih financijskih modela za razvoj poticajnoga poslovnog okruženja.

Rok provedbe: 2030.

Posebni cilj 2.

Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost 2030.
OI.02.4.44 Bruto investicije u fiksni kapital kao udio u BDP-u	22,5 (2023.)	24,6
OI.02.4.43 Broj zaposlenika i samozaposlenih osoba u domaćim poduzećima pod inozemnom kontrolom (iFATS)	272.026 (2022.)	272.426

Inozemna izravna ulaganja imaju potencijal da budu važan pokretač gospodarskog rasta i diversifikacije. Strani ulagači mogu stvoriti radna mjesta, donijeti kapital i nove tehnologije te omogućiti prelijevanje znanja, ali te prednosti nisu automatske. Tranzicija radne snage s poslova s nižom na poslove s višom dodanom vrijednošću ovisit će o poticanju šireg spektra prilika za privatne gospodarske aktivnosti i sposobnosti lokalnih poduzetnika da se integriraju u globalne proizvodne lance vrijednosti.

Kako bismo osigurali održiv gospodarski rast i smanjili ovisnost o vanjskim utjecajima, usmjerit ćemo naše napore na proaktivno pozicioniranje Hrvatske kao atraktivne destinacije za ulaganja, s posebnim naglaskom na privlačenje strateških investitora. Kroz brendiranje Hrvatske kao pouzdane i atraktivne investicijske destinacije, ciljamo na jačanje naše globalne prepoznatljivosti i privlačenje investitora koji će doprinijeti našem dugoročnom razvoju.

Uspostavit ćemo snažnu platformu za suradnju između državnih institucija, poslovne zajednice i drugih relevantnih dionika kako bismo koordinirano promovirali Hrvatsku kao atraktivnu investicijsku destinaciju i osigurali da investitori dobiju sve potrebne informacije i podršku.

Proaktivni pristup privlačenju stranih ulaganja zahtijeva temeljito razumijevanje ekonomskih prilika i izazova u ciljanim sektorima te kontinuirano praćenje tržišnih trendova i prilagođavanje promjenama u

globalnom poslovnom okruženju. U skladu s tim, aktivnosti će biti usmjerene na identifikaciju i ciljano privlačenje investitora koji će doprinijeti diversifikaciji naše ekonomije, stvaranju kvalitetnih radnih mjesta, te promoviranju održivih i društveno odgovornih poslovnih praksi.

Sveobuhvatna podrška investitorima predstavlja kompleksan i višeslojni proces koji zahtijeva koordinirani angažman različitih institucionalnih aktera. Koordinacija tijela javne uprave nužna je za pružanje pravovremene i kvalitetne podrške investitorima tijekom svih faza ulagačkog projekta, što zahtijeva jasno definirane protokole međuinstitucionalne suradnje.

Fokus će također biti na uslugama postinvesticijske podrške i zadržavanja investicija, s obzirom na to da se znatan udio inozemnih izravnih ulaganja odnosi na ponovna ulaganja ili širenje ulaganja te je uz privlačenje novih stranih ulagača ključno zadržati i postojeće strane ulagače i bolje iskoristiti njihovu prisutnost.

Zagovaranje politika ima bitnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja za inozemna izravna ulaganja. Provođenjem redovite i sveobuhvatne analize investicijske klime identificirat ćemo uska grla i prepreke koje ometaju privatna ulaganja, dok ćemo kroz međunarodnu suradnju zagovarati interese Hrvatske i usklađivati naše investicijsko okruženje s najboljim globalnim praksama. Redovita evaluacija i prilagodba naših politika osigurat će da ostajemo konkurentni i privlačni za investitore.

Posebni cilj 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima* pridonosi ostvarenju strateškog cilja 1. *Konkurentno i inovativno gospodarstvo* razvojnog smjera 1. *Održivo gospodarstvo i društvo* Nacionalne razvojne strategije, kroz unaprjeđenje procesa i postupaka s kojima se poduzetništvo susreće u radu s javnim tijelima, jačanje međunarodnog položaja i globalne prepoznatljivosti, odnosno brendiranja Hrvatske te podršku razvoju konkurentnog, tehnološki naprednog i izvozno orijentiranog gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i primjeni naprednih tehnologija.

Mjere unutar posebnog cilja 2 pridonose ostvarenju ciljeva održivog razvoja 8, 9 i 12 kroz promociju Hrvatske kao atraktivne ulagačke destinacije za održiva ulaganja koja će pridonijeti i zelenoj tranziciji i digitalnoj transformaciji gospodarstva.

Pregled mjera na razini posebnog cilja 2 s rokovima provedbe:

MJERA 2.1. Uspostava mehanizma suradnje javnih tijela u privlačenju ulaganja

Kroz uspostavu učinkovitog modela suradnje na nacionalnoj razini osigurat će se koordiniran i sustavan pristup svih nadležnih tijela za promicanje ulaganja, osiguravajući da se resursi upotrebljavaju optimalno i da se zajedničke inicijative razvijaju u suradnji s ključnim nacionalnim i lokalnim dionicima.

Mjera podrazumijeva uspostavu formalnih mehanizama komunikacije i suradnje između državnih tijela uključenih u promicanje ulaganja te pozicioniranje Ministarstva gospodarstva kao središnje nacionalne točke za provedbu privlačenja ulaganja. Poseban naglasak bit će i na razvoju digitalne platforme kako bi se olakšala razmjena podataka i učinkovita komunikacija između ključnih dionika, relevantnih ministarstva i regionalnih institucija i agencija, u svrhu brzog reagiranja na upite investitora, praćenja provedbe investicije u svim fazama realizacije te pružanja postinvesticijske podrške. Također, kontinuirano će se raditi na podizanju i razvoju kapaciteta državnih institucija za privlačenje ulaganja kroz provedbu edukacija i dijeljenja najboljih praksi.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*, kroz unaprjeđenje poslovnog okruženja i kvalitete upravljanja u javnom sektoru.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 2.2. Promicanje investicijskih prednosti Republike Hrvatske

Pozicioniranje Republike Hrvatske kao konkurentne ulagačke destinacije prije svega uključuje jačanje međunarodnog položaja i globalne prepoznatljivosti zemlje kao ulagačke destinacije, odnosno stvaranje pozitivnog imidža zemlje (brandiranje) i ciljano privlačenje kvalitetnih investicija.

Promocija Republike Hrvatske kao poželjne ulagačke destinacije u srednjoročnom razdoblju obuhvaćat će niz aktivnosti koje će osim aktivnosti usmjerenih na jačanje pozitivne percepcije investitora obuhvaćati i aktivnosti usmjerene na uklanjanje/ispravljanje negativne slike temeljene na netočnoj percepciji investitora o RH kao ulagačkoj lokaciji. U sklopu ove mjere jačat će se mrežna stranica usmjerena na potrebe investitora koja će sadržavati sve informacije i podatke potrebne za predstavljanje Republike Hrvatske kao lokacije za uspješnu realizaciju ulagačkih projekata. Također, u cilju ostvarivanja posebnog cilja, u okviru mjere izradit će se i promotivni materijali koji će nuditi informacije o investicijskim prednostima Republike Hrvatske.

Nadalje, pozicioniranje Republike Hrvatske kao poželjne ulagačke destinacije pridonijet će i niz promotivnih aktivnosti. Mjera će obuhvaćati izradu komunikacijskih materijala o investicijskim prednostima Republike Hrvatske za tijela državne uprave i diplomatsko-konzularna predstavništva RH u svijetu na engleskom jeziku te će se kontinuirano organizirati posebna događanja na najvećim emitivnim tržištima koja će za cilj imati jačanje imidža Hrvatske kao atraktivne ulagačke destinacije među postojećim i potencijalnim ulagačima.

Stvaranje uvjeta za pozicioniranje Republike Hrvatske kao konkurentne ulagačke destinacije uključuje i aktivnu suradnju s drugim tijelima državne uprave te komorskim sustavom i drugim asocijacijama ne samo u području promocije Republike Hrvatske nego i na aktivnostima privlačenja novih ulaganja.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*. Poseban utjecaj imat će na privlačnost Republike Hrvatske kao zemlje i partnera za političku i gospodarsku suradnju, za jačanje trgovinske razmjene, kao i za gospodarsko ulaganje.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 2.3. Proaktivno privlačenje prioritetnih ulagačkih projekata

Proaktivno privlačenje prioritetnih ulagačkih projekata jedna je od najvažnijih, ali i najzahtjevnijih aktivnosti potrebnih za stvaranje učinkovitog sustava privlačenja privatnih ulaganja. Uspješno privlačenje prioritetnih ulagačkih projekata pridonijet će povećanju broja ulagačkih projekata koji će se realizirati na području Republike Hrvatske, ali i diversifikaciji i kvaliteti samih ulaganja. Naglasak će biti i na privlačenju investitora koji odgovorno posluju, tj. posluju u skladu s međunarodno priznatim standardima OECD-a o odgovornom poslovnom ponašanju.

Posebnu važnost za privlačenje novih ulaganja ima i jačanje uloge gospodarske diplomacije, koja je prepoznata kao važan alat za provedbu aktivnosti privlačenja novih ulaganja, posebice u zemljama koje su najveća emitivna tržišta za inozemna izravna ulaganja. Uloga je gospodarske diplomacije, uz podršku svih relevantnih dionika, identifikacija potencijalnih ulagača i aktivna podrška u procesu pretvaranja „interesa” u ulagački projekt. Pritom je posebno važna aktivna uloga gospodarske diplomacije u identifikaciji potencijalnih ulagača u hrvatsko gospodarstvo, aktivnom predstavljanju mogućnosti ulaganja na stranim tržištima, pružanju podrške u organizaciji investicijskih misija i sudjelovanju na vodećim gospodarskim događajima. Također, aktivnosti gospodarske diplomacije mogu djelovati kao kanal za povratne informacije od međunarodnih korporacija sa sjedištem u zemlji u kojoj se nalaze, tako pružajući podršku u identifikaciji područja koja je potrebno unaprijediti za uspješnu realizaciju ulagačkih projekata.

Bit će važno i uključivanje Hrvata izvan Republike Hrvatske, koji mogu imati važnu ulogu u izgradnji pozitivnog imidža zemlje, ali i u donošenju odluke o ulaganju kroz intervencije dobro pozicioniranih viših rukovoditelja u međunarodnim poduzećima. Procjenjuje se da danas izvan Republike Hrvatske živi oko 4 milijuna Hrvata (uključujući i pripadnike hrvatskoga naroda po podrijetlu) različitih položaja i statusa u državama prebivališta.

U sklopu ove mjere izradit će se i promotivni materijali namijenjeni potencijalnim investitorima s naglaskom na sektorske promotivne alate te na promotivne aktivnosti usmjerene na postojeće investitore u cilju motivacije i stvaranja interesa za daljnja ulaganja u nove poslovne aktivnosti, a posebice u području više razine lanca vrijednosti i istraživanju i razvoju.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*, kroz aktivno poticanje ulaganja koja će pridonijeti konkurentnosti i održivosti gospodarstva.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 2.4. Diversifikacija ulaganja u cilju jačanja otpornosti cjelokupnog gospodarstva

U cilju jačanja veće otpornosti gospodarstva na buduće krize, poželjno je sektorski diversificirati ulaganja. U gospodarstvima koja imaju veću sektorsku diversifikaciju i razvijen ekosustav, u slučajevima rasta ili ugroženosti pojedinog sektora ne dolazi do sistemskih rizika.

Diversifikacija inozemnih izravnih ulaganja, uključujući njihovo usmjeravanje prema inovativnim i brzorastućim sektorima, predstavlja važnu stratešku odluku. Stoga će mjere obuhvaćati aktivnosti koje će pridonijeti jačanju otpornosti cjelokupnog gospodarstva prvenstveno kroz ciljano privlačenje strateških ulaganja u sektorima koji su u svijetu tek u nastajanju ili nisu još znatno zastupljeni u RH, a identificirani su kao strateški za hrvatsko gospodarstvo, te poticanje investicija koje pridonose postizanju ciljeva održivog razvoja.

U diversifikaciji inozemnih izravnih ulaganja vodit će se računa o specifičnostima gospodarskih sektora kako u smislu faktora ključnih za njihovo uspješno privlačenje tako i u smislu pozicije i snage Republike Hrvatske, odnosno hrvatskog gospodarstva, za njihovo privlačenje. Pritom će se morati voditi računa o nekima od sljedećih čimbenika:

Održivost ulagačkog projekta – vodit će se računa o prosječnoj dugovječnosti ulagačkih projekata u odnosu na predmetni sektor ili poslovnu aktivnost. Cilj je privlačenje ulagačkih projekata s tendencijom dugotrajnog ostanka na izabranoj lokaciji, uz potencijalan dugotrajan i kontinuiran rast, razvoj i spajanje s domaćim dobavnim lancem i lancem dodane vrijednosti. Radi osiguranja postizanja dugoročnih strateških ciljeva, naglasak i prioritet dat će se onim sektorima i poslovnim aktivnostima koji pridonose postizanju ciljeva održivog razvoja i u odabiru lokacije ulaganja ne daju prednost kratkotrajnim učincima financijskih poticaja ulaganja.

Kvaliteta ulagačkog projekta u smislu utjecaja na ukupnu sliku domaćeg gospodarstva – pri čemu će najveći naglasak biti na kvaliteti radnih mjesta, očekivanoj razini primanja, uključenosti u aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija, izvoznoj komponenti ulagačkih projekata te cjelokupnom pridržavanju standarda odgovornoga poslovnog ponašanja.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*, kroz poticanje ulaganja u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije i modernizacije i dekarbonizacije energetski intenzivnih industrija.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 2.5. Unaprjeđenje dostupnosti i razine usluga podrške za privatne ulagače

Svrha je mjere unaprjeđenje kvalitete usluga podrške investitorima u Republici Hrvatskoj u cilju povećanja privlačnosti Hrvatske za investitore i njezine konkurentnosti kao investicijske destinacije u odnosu na druge zemlje.

Aktivnosti podrške investitorima podrazumijevaju usluge koje institucije neke države pružaju investitorima u cilju lakšeg ulaska i realizacije investicijskog projekta, odnosno uspješnog poslovanja u zemlji. Aktivnosti podrške treba promatrati kao jedan od mnogobrojnih elemenata koji čine investicijsku klimu neke zemlje, odnosno jedan od faktora koji može utjecati na odabir Hrvatske kao lokacije za investiranje, i s te strane predstavljaju važan alat u privlačenju investicija. To potvrđuju i povratne informacije investitora iz prakse, koji su naglasili važnost kvalitete usluga podrške i predanost lokalne samouprave za odabir određene lokacije. Stoga se unaprjeđenje razine usluga za privatne ulagače ističe kao važna mjera u povećanju konkurentnosti Hrvatske kao investicijske destinacije.

Koordinacija i suradnja među svim akterima koji pružaju podršku investitorima trenutačno je ograničena i odvija se na *ad hoc* osnovi, ponekad i putem neformalnih kanala, što često rezultira nepovezanim akcijama i odvojenim strategijama u različitim institucijama. Stoga je iznimno važno uspostaviti mehanizme koordinacije u cilju poboljšanja suradnje nadležnih ministarstava, razvojnih agencija, regionalnih i lokalnih vlasti te povećanja učinkovitosti i kvalitete usluga investicijske (i postinvesticijske) podrške. Tu će važnu ulogu igrati i uspostava digitalne platforme (CRM).

Kao prvi korak, identificirat će se oblici suradnje i uspostaviti standardi u pružanju podrške investitorima. S tim u vezi, uspostaviti će se mehanizam koordinacije s kontaktnom točkom u svakoj instituciji ključnoj za realizaciju ulaganja. Nadalje, razvit će se smjernice i predlošci za ključne aktivnosti kako bi se osigurao dosljedan pristup. Konačno, organizirat će se edukacija dionika koji pružaju podršku investitorima, u cilju povećanja razine usluga stranim investitorima u RH.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*, kroz unaprjeđenje kvalitete usluga javne uprave.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 2.6. Jačanje postinvesticijskih usluga

Svrha je mjere pružanje podrške postojećim investitorima kako bi se postigao maksimalan pozitivan učinak na lokalno gospodarstvo, zadržavanje postojeće investicije i donošenje odluke o novim investicijama.

Ključni moment u određivanju postinvesticijske strategije jest mapiranje postojeće zajednice investitora u zemlji u suradnji s tijelima na regionalnoj i lokalnoj razini zaduženima za promociju ulaganja. Također, iznimno je važno odrediti ovlasti različitih institucija na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kako se aktivnosti ne bi preklapale, kao i konkretne ciljeve i zadaće postinvesticijske podrške.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*, kroz unaprjeđenje kvalitete usluga javne uprave.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 2.7. Strateško zagovaranje politika za promicanje ulaganja

Zagovaranje politika ima bitnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja za inozemna izravna ulaganja kroz jačanje investicijske klime u zemlji, privlačenje kvalitetnih ulaganja i poticanje održivoga gospodarskog rasta. Iz tog razloga potrebno je provođenje redovite i sveobuhvatne analize investicijske klime kako bi se identificirala uska grla i prepreke koje ometaju privatna ulaganja u Hrvatskoj.

Mjere zagovaranja politika mogu se podijeliti na međunarodne i tuzemne. Kod mjera zagovaranja na međunarodnoj razini uspostaviti će se procedure i kanali javnog zastupanja interesa RH po pitanjima međunarodnih trendova i pravila izravnih stranih ulaganja, dok će se kod mjera zagovaranja u tuzemstvu izraditi procedure komunikacije i prezentacije izazova i ciljeva prema institucionalnim dionicima ključnima u donošenju politika i odluka odlučujućih za privlačenje ulaganja. Redovita evaluacija, donošenje odluka temeljeno na podacima i angažman dionika osigurat će da napori zagovaranja politika ostanu relevantni, učinkoviti te usklađeni s potrebama i težnjama investitora i javnosti.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 2. *Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima*, kroz unaprjeđenje procesa i postupaka s kojima se poduzetništvo susreće u radu s javnim tijelima te podršku razvoju konkurentnog, tehnološki naprednog i izvozno orijentiranog gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i primjeni naprednih tehnologija.

Rok provedbe: 2030.

Posebni cilj 3.

Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini

Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost 2030.
OI.02.13.50 Indeks razvijenosti jedinica područne (regionalne) samouprave	Broj ispodprosječno razvijenih jedinica područne (regionalne) samouprave 11 (2024.)	Broj ispodprosječno razvijenih jedinica područne (regionalne) samouprave 7
OI.02.4.45 Brzorastuća poduzeća, (<i>High-growth enterprises</i>), (% udio ukupnog broja poduzeća u poslovnoj ekonomiji mjeren u smislu zaposlenosti, po regijama NUTS 2	NUTS 2 regije po kategorijama: HR02, HR05, HR06 10,5-13,01 HR03 9-10,5 (2021.)	Sve NUTS 2 regije u kategoriji iznad 13,01

Privlačenje inozemnih izravnih ulaganja jedna je od glavnih aktivnosti gospodarskog razvoja regionalnih vlada i razvojnih agencija, koje se u velikoj mjeri koriste marketingom i promocijom te poticajima za ulaganja kako bi utjecale na odluke stranih ulagača o lokaciji. Osim izravnoga dodatnog zapošljavanja i proizvodnje u samim inozemnim podružnicama, uspjeh u privlačenju inozemnih izravnih ulaganja može imati niz širih pozitivnih učinaka na lokalno gospodarstvo, od pozitivnog prelijevanja povezanog s lokalnom nabavom materijala i usluga i lokalnom potrošnjom plaća do prijenosa tehnologije, poboljšanja vještine radne snage i sl.

Regionalni mehanizmi podrške postaju ključnim instrumentom privlačenja investicija. Teritorijalna dimenzija ulagačke politike zahtijeva sustavni i diferenciran pristup, a lokalne institucije postaju ključnim posrednicima u privlačenju investicija. Umrežavanje lokalnih institucionalnih aktera predstavlja temelj uspješne investicijske strategije. Naime, nadležni upravni odjeli i institucije regionalne i lokalne vlasti najupućeniji su kada je riječ o pružanju specifičnih informacija od kritičnog interesa za strane ulagače na regionalnoj i lokalnoj razini, kao što su potencijalne lokacije za realizaciju investicijskih projekata, dostupnost i cijena rada i komunalija te izravni kontakti s lokalnim partnerima (poduzećima, institucijama).

Uspostava učinkovitog mehanizma koordinacije aktivnosti u području privlačenja investicija i pružanja podrške u realizaciji investicijskih projekata olakšava i upravljanje pružanjem podrške investicijskim

projektima. Pružanje operativne podrške na regionalnoj i lokalnoj razini zahtijeva visoku razinu institucionalne fleksibilnosti i stručnosti. Lokalne institucije postaju ključnim posrednicima između investitora i regionalnih razvojnih potencijala, a individualizirani pristup svakom potencijalnom investitoru osigurava uspješnu realizaciju ulagačkih projekata.

Ciljano brendiranje regija postaje strateškim alatom ekonomskog razvoja, a lokalni identitet postaje ključnom konkurentskom prednosti u privlačenju investicija. Svaka regija posjeduje jedinstvene karakteristike koje mogu predstavljati komparativnu prednost za potencijalne investitore, a diferencijacija regionalnih investicijskih ponuda zahtijeva sustavni i kreativni pristup. Stoga će se aktivnosti promocije fokusirati na identificiranje i istaknuto prezentiranje specifičnih konkurentskih prednosti pojedinih regija.

Važno je prepoznati i iskoristiti potencijal Hrvata izvan Republike Hrvatske, kao što su njihova izravna ulaganja i poduzetničke ideje. Kako bi se iskoristio potencijal mogućnosti za izravna ulaganja Hrvata izvan Hrvatske, nužno je poticati uključivanje pripadnika hrvatskog iseljeničtva u gospodarske aktivnosti te osmisliti i provesti modele informiranja i uključivanja poduzetnika, investitora i gospodarskih udruženja hrvatskih iseljenika u procese kojima se potiče jačanje regionalne konkurentnosti gospodarstva.

Mjere unutar posebnog cilja 3 pridonose ostvarenju strateškog cilja 1. *Konkurentno i inovativno gospodarstvo* razvojnog smjera 1. *Održivo gospodarstvo i društvo* i ostvarenju strateškog cilja 13. *Jačanje regionalne konkurentnosti* razvojnog smjera 4. *Ravnomjeran regionalni razvoj* Nacionalne razvojne strategije. Kroz uspostavu učinkovitih regionalnih ekosustava za poduzetnike, poticanje suradnje poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora te internacionalizaciju poslovanja i teritorijalno brendiranje ojačat će se unutarnji potencijali rasta hrvatskih regija/županija te pridonijeti industrijskoj tranziciji hrvatskih regija i unaprjeđenju regionalnih lanaca vrijednosti, a time i održivom i konkurentnom gospodarstvu.

Mjere također pridonose ostvarenju ciljeva održivog razvoja 8 i 10, kroz promociju uključivog i održivog gospodarskog rasta te smanjenje nejednakosti unutar države. Kroz povećanje i diversifikaciju ulaganja, s naglaskom na niskouglična ulaganja temeljena na znanju i novim tehnologijama, pridonijet će se i zelenoj i digitalnoj tranziciji hrvatskog gospodarstva.

Pregled mjera na razini posebnog cilja 3 s rokovima provedbe:

MJERA 3.1. Jačanje mehanizma koordinacije promocije i podrške investitorima na podnacionalnoj razini

Strana ulaganja znatno pridonose održivom razvoju u Republici Hrvatskoj. Međutim, njihov je učinak neujednačen unutar zemlje, što potencijalno može negativno utjecati na ravnomjeran regionalni razvoj.

Definiranje mandata i mehanizama koordinacije na svim razinama vlasti (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj) trebao bi biti prvi korak u poboljšanju koherentnosti politike i koordinacije u području promicanja ulaganja i ravnomjernoga regionalnog razvoja. Regionalne i lokalne institucije (kao što su RRA, poduzetnički centri, regionalni koordinatori i sl.) te nadležni upravni odjeli regionalne i lokalne vlasti koji se na regionalnoj i lokalnoj razini bave promocijom investicija pokazali su se učinkovitim u pružanju operativne podrške investitorima pri realizaciji investicijskih projekata te mogu povoljno utjecati na ravnomjeran regionalni razvoj. Naime, nadležni su upravni odjeli i institucije regionalne i lokalne vlasti najupućeniji kada je riječ o pružanju specifičnih informacija od kritičnog interesa za strane ulagače, kao što su potencijalne lokacije za realizaciju investicijskih projekata, dostupnost i cijena rada i komunalija te izravni kontakti s lokalnim partnerima (poduzećima, institucijama). Uspostava učinkovitog mehanizma koordinacije aktivnosti u području privlačenja investicija i pružanja podrške u realizaciji investicijskih projekata pridonosi ravnomjernom regionalnom razvoju i omogućava postavljanje ciljeva na temelju regionalnih prioriteta i prednosti te olakšava upravljanje pružanjem

podrške investicijskim projektima. Stoga će se u okviru mjere izraditi metodologija uspostave sustava za privlačenje inozemnih izravnih ulaganja na regionalnoj razini, unutar kojeg će se definirati aktivnosti stručnjaka za inozemna izravna ulaganja, njihove kompetencije, načini certificiranja i sl. Dodatno, izradit će se modul(i) izobrazbe te provesti edukacija jednog djelatnika na razini svake županije.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 3. *Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini*, kroz jačanje unutarnjih potencijala rasta hrvatskih regija/županija.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 3.2. Unaprjeđenje usluga i dostupnost ključnih informacija na lokalnoj razini

Kvalitetno promicanje inozemnih izravnih ulaganja i unaprjeđenje uvjeta ulaganja, odnosno ulagačke klime, ključno je za privlačenje ulaganja i maksimiziranje njihova doprinosa održivom razvoju. Shodno tome, potrebno je kontinuirano raditi na uklanjanju prepreka za inozemna izravna ulaganja, ali i proaktivno promovirati prednosti ulaganja u pojedine regije i županije. Tako će se maksimizirati ekonomski, društveni i ekološki učinci koje ulaganja mogu imati na lokalno gospodarstvo.

Kako bi se povećao obujam i diversifikacija inozemnih izravnih ulaganja, potrebno je unaprijediti uvjete, odnosno investicijsku klimu za ulagače. S tim u vezi, uspostaviti će se baza poduzetničkih potpornih institucija koje pružaju podršku investitoru na regionalnoj i lokalnoj razini s popisom usluga i podataka za kontakt. Kako bi investitor dobio uvid u dostupno zemljište za realizaciju investicije, uspostaviti će se digitalna baza lokacija spremnih za investiranje povezana s digitalnim bazama drugih javnih institucija kako bi se investitorima prezentirale informacije o dostupnom zemljištu za realizaciju investicije. Također, mapirat će se i dostupne *brownfield* lokacije za investiranje.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 3. *Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini*, kroz jačanje unutarnjih potencijala rasta hrvatskih regija/županija.

Rok provedbe: 2030.

MJERA 3.3. Promocija konkurentskih prednosti pojedinih regija

Promocijom konkurentskih prednosti pojedinih regija u Republici Hrvatskoj pridonosi se ne samo jačanju imidža Republike Hrvatske kao poželjne investicijske destinacije nego i povećanju konkurentnosti hrvatskih regija/županija na međunarodnom tržištu. Ciljanim aktivnostima hrvatske regije učiniti će se prepoznatljivima kao potencijalne lokacije za nova ulaganja i učiniti dostupnijima za prioritetna ulaganja.

Jačanje regionalne konkurentnosti privlačenjem prioritetnih privatnih ulaganja može se ostvariti samo uz ciljano identificiranje prednosti koje te lokacije nude za prihvatanje ulagača te njihovo uključivanje na investicijsku mapu promocijom konkurentskih prednosti na temelju tzv. *investor outreach* programa u hrvatskim regijama. Također, poticati će se međusobno povezivanje i umrežavanje jedinica lokalne i područne samouprave radi promocije i privlačenja investicija u hrvatske regije, u cilju promocije konkurentskih prednosti i definiranja identiteta te brendiranja pojedinih regija, uz jačanje kapaciteta za provedbu same mjere. Nadalje, aktivnosti potrebne za ostvarivanje mjere proširiti će se i na mrežu diplomatsko-konzularnih predstavništava RH u svijetu, koja će se kontinuirano informirati o prednostima koje pojedine regije nude potencijalnim ulagačima.

Mjera pridonosi ostvarenju posebnog cilja 3. *Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini*, kroz teritorijalno brendiranje i promociju regionalnog gospodarstva.

Rok provedbe: 2030.

INDIKATIVNI FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU

Financijski plan daje prikaz izvršenja i pretpostavki potrebnih sredstava za provedbu posebnih ciljeva za cjelokupno razdoblje provedbe Nacionalnog plana, a poveznica Nacionalnog plana s financijskim planom osigurana je na razini posebnog cilja. Posebni ciljevi utvrđeni u Nacionalnom planu razradit će se provedbenim mjerama nadležnih tijela državne uprave.

Financijski okvir za provedbu Nacionalnog plana sadržan je u Državnom proračunu Republike Hrvatske, svim izvorima financiranja koji se objedinjuju u državnom proračunu i proračunima koji čine dio proračuna opće države, zatim Nacionalnom planu oporavka i otpornosti 2021. – 2026. te fondovima Europske unije u financijskoj perspektivi od 2021. do 2027.

U svrhu provedbe mjera koje pridonose posebnim ciljevima Nacionalnog plana za poticanje ulaganja izrađen je i Akcijski plan za trogodišnje razdoblje (do 2026.).

Sve mjere obuhvaćene ovim Nacionalnim planom u potpunosti su usklađene s pravilima Europske unije i nacionalnim propisima o državnim potporama te će se kontinuirano prilagođavati eventualnim budućim promjenama regulatornog okvira i pravila o državnim potporama.

Potpore unutar Mjere 1.4 Akcijskog plana vezane uz poticanje ulaganja u istraživačko-razvojne i inovacijske ekosustave (kojoj doprinose pozivi Podrška za istraživanje i razvoj u poslovnom sektoru (IRI S3) i Inovacijski vaučeri) usuglašene su s pravilima o državnim potporama. Pravni temelj im je Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i njezine izmjene i dopune, a izvještavanje će se vršiti sukladno Zakonu o državnim potporama (NN 47/14 , 69/17).

Financijski plan provedbe mjera na razini posebnih ciljeva Nacionalnog plana (tablični prikaz):

Indikativni financijski plan

POKAZATELJI ISHODA:

01.02.4.41 Ocjena operativne učinkovitosti (Operational Efficiency Score) Izvješća Svjetske banke o spremnosti za poslovanje (Business Ready)

01.02.4.42 Ocjena učinkovitosti državne uprave (Government efficiency score)

01.02.4.44 Bruto investicije u fiksni kapital kao udio u BDP-u

01.02.4.43 Broj zaposlenika i samozaposlenih osoba u domaćim poduzećima pod inozemnom kontrolom (iFATS)

01.02.13.50 Indeks razvijenosti jedinica područne (regionalne) samouprave

01.02.4.45 Brzorastuća poduzeća, (High-growth enterprises), (%), udio ukupnog broja poduzeća u poslovnoj ekonomiji mjeren u smislu zaposlenosti, po regijama NUTS 2

Posebni ciljevi Nacionalnog plana	Financijski plan 2024.	Financijski plan 2025.	Financijski plan 2026.	Financijski plan 2027.	Financijski plan 2028.	Financijski plan 2029.	Financijski plan 2030.	Ukupna alokacija za provedbu posebnog cilja
Posebni cilj 1. Konkurentno investicijsko okruženje kao potpora održivom razvoju	450 000	2 699 920	42 385 000	190 000	195 000	150 000	140 000	46 209 920
Posebni cilj 2. Poboljšanje učinkovitosti sustava privlačenja i pružanja podrške privatnim ulaganjima	140 000	235 000	285 000	200 000	195 000	245 000	255 000	1 555 000
Posebni cilj 3. Jačanje investicijskog potencijala i promocije na regionalnoj razini	350 000	245 000	355 000	195 000	195 000	190 000	190 000	1 720 000
Indikativna alokacija za provedbu NP-a po godinama (EUR)	940 000	3 179 920	43 025 000	585 000	585 000	585 000	585 000	49 484 920

PRIMJENA NAČELA PARTNERSTVA

Uz Ministarstvo gospodarstva, koje je glavni nositelj izrade i realizacije Nacionalnog plana, s obzirom na obuhvat planiranih mjera, iznimnu važnost pri implementaciji imat će suradnja s ostalim nadležnim tijelima državne uprave, županijama, gradovima, općinama i potpornim institucijama.

Suradnjom struke, znanosti, administracije i javne uprave na svim razinama i iz različitih područja moguće je unaprijediti ulagačku klimu Hrvatske i maksimalno iskoristiti pozitivne učinke koje inozemna izravna ulaganja mogu imati na gospodarstvo i društvo u cjelini.

Provedbi Nacionalnog plana posebno će pridonijeti međuresorna radna skupina sastavljena od predstavnika nadležnih tijela državne uprave i regionalne i lokalne samouprave te poslovnih udruženja, čije će djelovanje biti poduprto digitalnom platformom.

OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

Praćenje provedbe Nacionalnog plana obuhvaćat će proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja ishoda kojima će se sustavno pratiti uspješnost provedbe Nacionalnog plana.

Za potrebe praćenja provedbe Nacionalnog plana osnovat će se i Povjerenstvo za praćenje Nacionalnog plana za poticanje ulaganja za razdoblje do 2030. Povjerenstvo vodi Ministarstvo gospodarstva i sastavljeno je od predstavnika svih tijela nadležnih za provedbu pojedinih mjera. Ministarstvo gospodarstva pružat će stručnu i administrativnu podršku radu Povjerenstva, koje će se sastajati po potrebi, a najmanje jednom godišnje. Sva tijela zadužena za provedbu Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana obvezna su do 31. siječnja tekuće godine dostaviti Ministarstvu gospodarstva izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti za prethodnu godinu.

Rezultati provedbe Nacionalnog plana predmet su rasprave na sjednicama Povjerenstva, a Ministarstvo gospodarstva priprema godišnje izvješće o provedbi Nacionalnog plana, s podacima o provedbi posebnih ciljeva i pripadajućih pokazatelja ishoda te zaključcima o provedbi Nacionalnog plana s prijedlozima za unaprjeđenje provedbe, koje podnosi Koordinacijskom tijelu u skladu s odredbama primjenjivih propisa.

VREDNOVANJE

U skladu sa zakonodavnim okvirom sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, tijekom izrade nacrt Nacionalnog plana, u razdoblju od veljače do svibnja 2024., proveden je postupak prethodnog vrednovanja nacrt Nacionalnog plana.

Vrednovanje tijekom provedbe Nacionalnog plana (srednjoročno vrednovanje) planirano je 2027., a vrednovanje nakon provedbe Nacionalnog plana (naknadno vrednovanje) provest će se 2031. Vrednovanjem tijekom provedbe će se ocijeniti i usporediti stupanj ostvarenosti posebnih ciljeva, pokazatelja ishoda, relevantnosti i opravdanosti troškova tijekom razdoblja provedbe Nacionalnog plana, a zaključci su temelj za izmjenu i dopunu Nacionalnog plana. Naknadnim vrednovanjem će se ocijeniti uspješnost ostvarenja posebnih ciljeva, pokazatelja ishoda, učinkovitost, djelotvornost i ukupni učinak provedbe Nacionalnog plana.

U svrhu javne dostupnosti podataka o rezultatima vrednovanja Nacionalnog plana Ministarstvo gospodarstva će na svojim mrežnim stranicama objavljivati podatke i izvješća o provedbi pojedinog postupka vrednovanja Nacionalnog plana.

POPIS KORIŠTENIH IZVJEŠĆA I DOKUMENATA

Arriagada Peters, C., Coble, D., Li, T. X., & Lewis, B. (2022). *Investment Aftercare Explained: A Guide for FDI Practitioners and Policymakers on How to Grow and Retain Investors*. Routledge.

CMS. *Emerging Europe M&A Report 2023/2024*. CMS, 2024.

European Commission. (2022). *Science research and innovation performance*. Brussels: European Commission.

European Commission. (2024). *Report on the State of the Digital Decade*. Brussels: European Commission.

European Investment Bank. (2024). *EIB Investment Survey*. European Investment Bank.

Hrvatska narodna banka (2024). *Statistički podaci - Inozemna izravna ulaganja*. Hrvatska narodna banka.

Iammarino, Simona (2018) *FDI and regional development policy*. *Journal of International Business Policy*.

International Institute for Management Development. (2024). *World Competitiveness Ranking 2024*. Lausanne: IMD.

International Monetary Fund (2007). *Balance of Payments and International Investment Position Manual (6th ed.)*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.

International Monetary Fund (2023). *World Economic Outlook, April 2023: Geoeconomic Fragmentation and the Global Investment Landscape*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.

International Monetary Fund. *IMF Country Reports 23/24*. Washington, D.C.: International Monetary Fund.

Keith D. (2008). *Nation Branding: Concepts, Issues, Practice*. Elsevier Ltd.

Loewendahl, H. (2018). *Innovations in Foreign Direct Investment Attraction*. Washington, DC: Inter-American Development Bank.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2008). *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (4th ed.)*. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). *The geography of foreign investment in OECD member countries*. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2022). *FDI Qualities Policy Toolkit*. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Rethinking Regional Attractiveness in the New Global Environment*. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). *Policy Toolkit for Strengthening FDI and SME Linkages*. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). Advancing the Strategic Framework for Investment Promotion in Croatia. Paris: OECD Publishing.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2024). Greenfield FDI analysis for Croatia.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (2023). Reviews of Labour Market, Social and Migration Policies: Croatia.

Potter, J. (2023). Embedding Foreign Direct Investment [Report by OECD]. Paris: OECD Publishing.

Rytter Sunesen, Eva, Tine Jeppesen, Christoffer Theilgaard, Iryna Kristensen, i Julien Grunfelder. (2018). The World in Europe, global FDI flows towards Europe. ESPON.

Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G. (2024). The SDGs and the UN Summit of the Future. Sustainable Development Report 2024.

The Vienna Institute for International Economic Studies. (2022). wiiw Monthly Report No. 11/2022 – FDI in Central, East and Southeast Europe.

Trade Policy Support Unit (TPSA). (2019). Guidelines for Developing an Investment Promotion Strategy. Geneva: TPSA.

United Nations Conference on Trade and Development. (2022). Investment and Climate Change. Geneva: UNCTAD.

United Nations Conference on Trade and Development. (2023). Facilitating Investment in the Sustainable Development Goals. Geneva: UNCTAD.

United Nations Conference on Trade and Development. (2023). World Investment Report 2023. Geneva: UNCTAD.

United Nations Conference on Trade and Development. (2024). World Investment Report 2024. Geneva: UNCTAD.

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific. (2022). Handbook on Policies, Promotion, and the Facilitation of Foreign Direct Investment for Sustainable Development in Asia and the Pacific. Bangkok: UNESCAP.

World Association of Investment Promotion Agencies (WAIPA) & Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ). (2020). IPA Toolbox – A Practical Guide to Support Investment Promotion Agencies (Invest & Achieve). Bonn: GIZ.

World Bank. (2023). Croatia Country Economic memorandum „Laying the Foundations: Boosting Productivity to Ensure Future Prosperity in Croatia”. Washington, D.C.: World Bank.

World Bank. (n.d.). Investment Policy and Promotion Diagnostics and Tools. Washington, DC: World Bank.

World Economic Forum. (2023). Guidebook on Facilitating Climate FDI. Geneva: WEF.

World Intellectual Property Organization. (2022). Nation branding: beyond a cosmetic symbol. WIPO Magazine 3/22. WIPO.

World Intellectual Property Organization. (2023). Global Innovation Index 2023. Geneva: WIPO.

PRILOG:

AKCIJSKI PLAN ZA PROVEDBU NACIONALNOG PLANA ZA POTICANJE ULAGANJA ZA RAZDOBLJE DO 2026.